BUDGET- OCH STRATEGIPLAN HAPARANDA KOMMUN

2022-2024

Innehållsförteckning

1. INLEDNING ... 3
2. KOMMUNALA KONCERNEN ... 4
3. STYRNING & UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN ... 5
4. VIKTIGA FÖRHÅLLANDE FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING ... 11
5. VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN ... 20
6. FÖRVÄNTAD UTVECKLING - STRATEGIDIALOG ... 22
7. KOSTNADSNIVÅER ... 25
8. MÅL, INRIKTNINGAR & INDIKATORER ... 26
9. BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR ... 35
10. UPPDRAG NÄMNDER ... 37

1. INLEDNING

I följande dokument redovisas Haparandas övergripande strategier och mål för kommunkoncernens arbete att förverkliga kommunens vision för 2035 och tydliggöra hur de samlade resurserna används.

Tidshorisonten är tre år framåt och skall lägga grunden för kommunens inriktning inom den perioden med en budget för 2022 och en plan för 2023-2024. Även kommunens övergripande indikatorer, som syftar till att tillgodose kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning, redovisas.

2. KOMMUNALA KONCERNEN

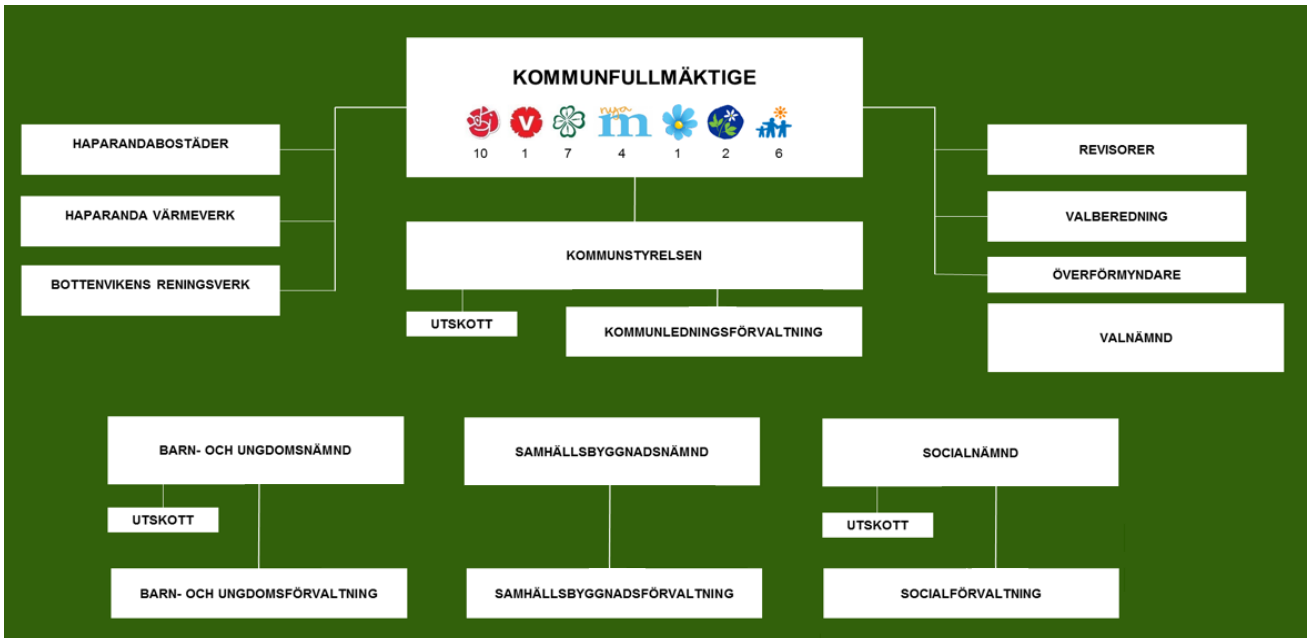

I den kommunala koncernen ingår Stiftelsen HaparandaBostäder (100%), Haparanda Värmeverk (100%) samt Bottenvikens reningsverk (35%).

Stiftelsen HaparandaBostäder är ett allmännyttigt bostadsföretag vars syfte att inom Haparanda Kommun förärva, äga och förvalta fastigheter, tomträtter samt stå för bostadsförsörjning. Stiftelsen är bildad 1988. VD för bolaget är Karl-Axel Kyösti.

Haparanda Värmeverk är fr.om 2016 helägt av Haparanda Kommun. Tidigare fanns en relation och 50/50 ägande med Vattenfall sedan 1984. Bolaget bedriver fjärrvärmeverksamhet inom Haparanda Kommun. Bolaget har ett nära samarbete med Tornio Energi OY och de två städerna har ett sammankopplat fjärrvärmenät och bolaget förvärvar större delar av sitt energibehov från Tornio. VD för bolaget är Pär Gabrielsson.

Bottenvikens reningsverk är ett samägt bolag tillsammans med Tornio Stad där Haparanda har en ägarandel på 35%. Bolagets syfte är att svara för avloppsrening inom de två tvillingstäderna. Bolaget har funnits sedan 1996. VD för bolaget är Sofia Rosendahl.

Orsaken till beslut om ovanstående struktur är vad dåvarande beslutsfattare såg vid beslutstillfället som effektivt och ekonomiskt försvarbar.

Haparanda Kommun har även mindre ägarandelar i Norrbottens energikontor (3,57%), IT Norrbotten (2,50%), Kommuninvest (0,20%), Lappihalli OY (0,50%), IUC Norrbotten (2,44%), Bothnian Arc (1,45%), Filmpool Nord samt Norrbottniabanan.

Vad gäller den kommunala organisationen har fullmäktige minskat antalet ledamöter inför 2019 till 31 med fyra platser. Under Socialnämndens verksamhet finns privata utförare. Inom hemtjänsten verksamhet återfinns LOV-entreprenörer (där Tornedalssamariten är den största) för att öka valfriheten för brukaren. Under 2018 tillkom en utövare med specialkunskap inom socialpsykiatrin och hemtjänst (Kaksin). Dessa svarar för totalt 2,5% av nämndens kostnader.

3. STYRNING & UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN

I början av 2019 fick kommunledningsförvaltningen i uppdrag att genomföra ett arbete med att ta fram underlag för en ny vision för Haparanda. Utgångspunkter i uppdraget var bland annat att:

• Visionen ska sikta på år 2035
• Den ska vara förankrad hos Haparandaborna
• Den ska vara mer konkret än den tidigare vision

Arbetet utgick ifrån frågan: Vad är det som skiljer Haparanda från andra svenska kommuner år 2035?

Genomförandeplan i tre steg
I februari 2019 beslutades om en genomförandeplan för arbetet. Den innehöll tre steg som kortfattat innebar:

- Fråga Haparandabor om hur de ser på Haparanda framtid.
- Vad är viktigast för kommuninvånarna i Haparanda år 2035?
- Ta fram förslag till ny vision som diskuteras och fastställs av kommunfullmäktige

Två enkätundersökningar genomfördes hos medborgarna i kommunen där målet var att nå så många olika målgrupper som möjligt för att säkerställa vad som är viktigt för Haparandas framtid.

En vision ska vara hållbar över tid och därför har en delaktighet skett med samtliga partier representerade i kommunfullmäktige för att ta fram visionen för 2035.

Visionen fastställdes i kommunfullmäktige i juni 2020 med total politisk enighet.

BILD 1: Vision 2035 – Nu har Haparandaborna sagt sitt

Vision 2035 är en vision om hur vi tar tillvara på möjligheterna och tillsammans skapar en social, ekonomisk och ekologiskt hållbar utveckling i Haparanda. Visionen är ett styrdokument och en tydlig målbild för samtliga medarbetare i kommunens olika verksamheter. Vision 2035 har arbetats fram i dialog med Haparandas medborgare.

<u>Vision 2035 - En framtid utan gränser</u>

- Vi skapar **gränslös samverkan** genom **öppenhet** och **nyfikenhet**

År 2035 är Haparanda ett internationellt föredöme inom samarbete och samverkan. Relationen mellan Haparanda och Torneå har fördjupats. Gränsen och det geografiska läget gör området till ett populärt besöksmål. Det är naturligt att röra sig mellan anställning, utbildning och eget företagande. Det finns stor öppenhet för nya idéer och individer. I våra skolor utvecklar var och en sin fulla kapacitet i en kreativ miljö där alla tar ansvar, respekterar och bryr sig om varandra. Samverkan med närliggande universitet bidrar till ett livslångt lärande. Civilsamhället är en viktig kraft för att skapa gemenskap, sammanhang och närhet.

- Vi skapar **god livsmiljö** och **tar ansvar** för en **hållbar framtid**

År 2035 är Haparanda ett hållbart och klimatsmart samhälle. Naturen är en viktig del av kommunens identitet. Smarta lösningar gör det enkelt att leva miljövänligt och återvinning och återbruk är en naturlig del av vardagen. Förbättrade kommunikationer och en digital utveckling ökar förutsättningarna för utveckling i hela kommunen. Infrastrukturen är i gott skick genom investeringar och effektiva drift- och underhållsåtgärder. Det finns goda möjligheter till boende, försörjning och rekreation. Barn och vuxna har framtidstro och möjligheter att förverkliga sina liv.

- Vi skapar **trygghet** med **respekt** och **acceptans**

År 2035 är Haparanda en jämställd kommun med jämlika levnadsmöjligheter. Satsningar på hälsa och välmående ger livskvalitet under livets alla skeden. Det rika utbudet av aktiviteter bidrar till god hälsa och meningsfull fritid för alla. Samhället är tryggt och säkert och det finns en stark social sammanhållning. Haparanda är känt som en plats där alla kan vara den de är, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Här finns en enkel, avspänd och välkomnande attityd som gör att vi kan vara oss själva och känna oss hemma.

Mål- och resultatstyrning

Mål- och resultatstyrning är politikens verktyg för att styra Haparanda stad. Stadens politiker ansvarar för att prioritera och formulera långsiktiga och mätbara mål för staden som helhet. **Visionen** är utgångspunkten i mål- och resultatstyrningen. Utifrån visionen identifieras, med hjälp av trend- och nulägesanalyser, strategiskt viktiga områden som i budget- och strategiplanen formuleras som **kommunfullmäktiges prioriteringar**.

Prioriteringarna är av långsiktig karaktär och pekar ut de verksamhetsområden som ska prioriteras under tidsperioden. Prioriteringarna ska ha ett brukar- och/eller medborgarfokus.

Utifrån kommunfullmäktiges prioriteringar beslutar nämnden och styrelsen om sina **nämndsmål**. Målen ska även utgå ifrån nämndens behov av utveckling som framkommit vid omvärldsanalysen och nulägesanalys inom det egna verksamhetsområdet.

Varje nämnd och styrelse ska senast i november besluta om en **nämndsplan** (innehållande bland annat mål och internbudget) för nästkommande planperiod. Nämndsplanen ska visa hur nämnden eller styrelsen, genom utvecklingsmål för nämnden eller genom styrning och uppföljning av indikatorer kopplade till basuppdraget, bidrar till att förverkliga den vision och de prioriteringar som kommunfullmäktige har beslutat om.

Samtliga enheter inom förvaltningen ska planera och genomföra **enhetsaktiviteter** i enlighet med uppdraget vilket förtydligas i en så kallad **enhetsplan**. Det är varje förvaltningschef som bedömer om aktiviteter ska utarbetas ner till medarbetarnivå.

Visionen och **värdegrunden** är viktiga ledstjärnor i Haparanda stads förnyelsearbete. Visionen beskriver vad vi vill uppnå och har en tydlig koppling till uppdraget. Vår värdegrund hämtas från visionen och beskriver vårt förhållningssätt i arbetet och gentemot människor vi möter. Det handlar om den känsla och de egenskaper som vi vill förknippas med. Vår verksamhet ska präglas av respekt och förståelse, öppenhet och tillgänglighet samt engagemang och nytänkande.

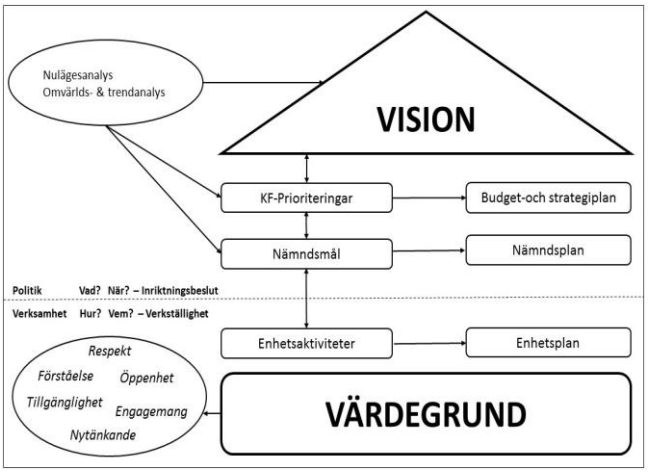

Målstrukturen i Haparanda stad

Haparanda stad arbetar med **SMARTA** mål. Det innebär att målen är så specifika att vi vet vad vi ska uppnå och formuleringen är lätt att kommunicera, att de är mätbara så att vi kan se måluppfyllelsen, att de är accepterade av alla som är involverade, att de är realistiska och går att genomföra samt att de är tidsatta. Målen ska uttrycka förväntat resultat som förvaltningen kopplar till en aktivitetsplan som stöd för den löpande uppföljningen och för att säkerställa att målen förverkligas

Styrning

Kommunfullmäktige har 2017 antagit följande styrmodell för kommunen. Styrmodellen ska säkerställa att alla i kommunen, arbetar för att uppfylla den politiska viljan utifrån antagen vision med tillhörande inriktningsbeslut med kunden och kvalitet i focus. Haparanda stads kommunövergripande **styrprocess** består av tre delprocesser, vilka har ett starkt samband och är beroende av varandra. Delprocesserna är: **strategi, planering** och **uppföljning**.

Styrprocessen med sina delprocesser omfattar de aktiviteter och det arbete som utförs för att utforma kommunens vision, prioriteringar och mål samt arbetet med att uppnå de uppsatta målen. Styrprocessen används för att samordna, kommunicera och skapa delaktighet, med syfte att uppnå organisationens övergripande mål.

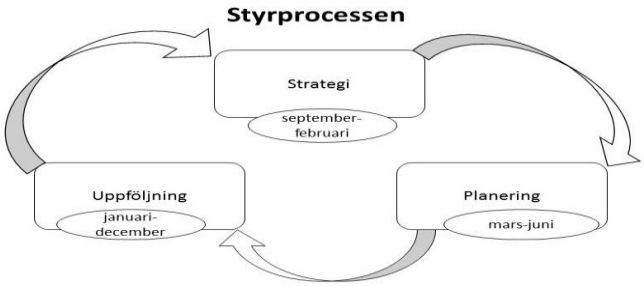

BILD 2: Styrprocessen i Haparanda Stad

Strategiprocessen

Processen syftar till att ta fram underlag och strategier för en långsiktig styrning som säkrar nuvarande och kommande generationers tillgång till välfärdstjänster med hög kvalitet.

I strategiprocessen genomförs en nulägesanalys, omvärlds- och trendanalyser, analys av förändringar i lagar och förordningar. I nulägesanalysen genomförs uppföljning och analys av verksamhetens kvalitet och resultat samt en uppföljning av nämndernas måluppfyllelse och uppdrag. Strategiprocessen ska lämna förslag till vision och kommunfullmäktiges prioriteringar. Visionen är allmänt hållen för en femtonårsperiod och kommunfullmäktiges prioriteringar fastställes en gång varje mandatperiod. I processen ingår den interna budgetprocessen där kommunstyrelsen och samtliga nämnder ska beskriva framtida resursförändringar i ekonomiska termer.

För att skapa ett forum där nulägesanalysen, omvärlds- och trendanalysen samt resursbehov presenteras till samtliga politiska partier kallar kommunstyrelsens ordförande till en strategidialog. Deltagare är kommunens budgetberedning, fullmäktigepresidium och bolagsordföranden. De politiska partier som genom detta inte är representerade ges rätt att delta med en eller flera representanter. Vid strategidialogen deltar kommundirektör, ekonomichef, förvaltningscheferna samt kanslichefen.

Planeringsprocessen

Planeringsprocessen ska utifrån strategiprocessens underlag och förslag göra prioriteringar av mål, uppdrag och ekonomiska resurser. Detta sker vid en måldag som varje nämnd och styrelse har senast i mars året innan kommande planeringsperiod.

Planeringsprocessen avslutas med förslag till budget- och strategiplan som beslutas av kommunfullmäktige i juni året innan kommande planeringsperiod. Budget- och strategiplanen är kommunens samlade styrdokument för den kommande treårsperioden. Kommunfullmäktige har därefter möjlighet att vid betydande förändringar till exempel av skatteunderlaget eller andra betydande omvärldsförändringar, besluta om revideringar av budget- och strategiplanen. Hänsyn till detta tas i uppföljningsprocessen och uppföljning sker under hösten efter budgeten är fastställd.

Uppföljningsprocessen

Processen är ett viktigt styrinstrument som levererar snabb och relevant information till beslutsfattarna för att de ska kunna fatta rätt beslut i rätt tid. Måluppfyllelsen för såväl fullmäktiges prioriteringar, god ekonomisk hushållning, nämnds mål och ekonomiskt utfall sker dels i delårsbokslutet i juni månad, dels årsredovisningen.

Utöver dessa utförliga rapporter presenteras även mer detaljerade kvartalsrapporter för Q1 och Q3. Kvartalsrapporterna innehåller en uppföljning av nämndernas ekonomi, måluppfyllelse och basverksamhet genom uppföljning av verksamhetskritiska nyckeltal.

Det ekonomiska utfallet redovisas i en delårsrapport under april månad samt i snabbrapporter månadsvis (undantagen julimånad) för nämnderna.

Finansiella förutsättningar

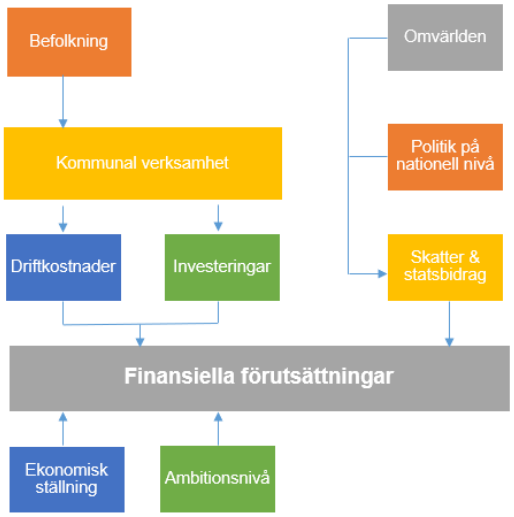

Processerna (strategi, planering samt uppföljning) förhåller sig till kommunens **finansiella förutsättningar** både i det korta och långa perspektivet. Dessa sammankopplas sedan med målsättningen för god ekonomisk hushållning.
Den **kommunala verksamhetens** behov utgår från **befolkningen** som analyseras både i form av demografisk utveckling som in- och utflyttning. **Omvärlden, politik** och utvecklingen av **skatter & statsbidrag** sätter en stor del av de finansiella förutsättningarna för planperioden.
Den **ekonomiska ställningen** skapar handlingsutrymme och sätter **ambitionsnivån** i planeringen. Resultatnivåer, amorteringskrav, självfinansierade investeringar, samt verksamhetsspecifika mål på verksamheterna är några av målen för god ekonomisk hushållning. I processen sätts stor vikt i prioriteringen av investeringsnivåer till kassaflödet från verksamheten och är vägledande i resultat-målsättningen på kort sikt, vilket resulterar i högre målsättning än 2,0 % målet för ett enskilt år.

Sammanfattning

Kommunkoncernens process för fastställande av budget är förmodligen inte rätt olikt majoriteten av landets kommuner, där merparten använder s.k. ”juni” modellen. Modellen sammanfattas i illustrativt nedan och kompletteras med en tabell. Instruktioner lämnas redan i september och fullmäktige fastställer direktiv i oktober inklusive tidplan för processen. Sedan tar processen ett avstamp i en strategidialog där samtliga nämnder och bolag deltar i för att få en bild över ekonomiska läge, utmaningar och en bild över kommande framtid. Sedan tar planeringen vid med målsättningar, mål för god ekonomisk hushållning utifrån kommunens finansiella förutsättningar. Ett förslag på en treårig budget och strategiplan och förslag till skattesats arbetas fram och fastställs under juni månad av kommunfullmäktige. Möjlighet finns sedan till korrigeringar under hösten för fullmäktige om någon väsentlig påverkan skulle förändrar förutsättningarna.

Nämnderna fastställer sedan sina detaljbudgetar efter att fått ta del av rambudgeten i juni. Uppföljningsprocessen löper under hela året där fullmäktige behandlar delårsrapporten för april, delårsbokslutet per halvårsskiftet samt årsredovisningen.

Strategiprocessen	Verkställighet	Sammankallande/beslutandeorgan
• Instruktioner till förvaltningarna	September	Planeringstrateg
• Sammanträdesplan/direktiv	Oktober	Kommunfullmäktige
• Underlag till strategidialogen	Februari	Förvaltningscheferna
• Strategidialogen	Februari	Kommunstyrelsens ordförande
• Budgetberedningen – Skatteutveckling	Februari	Kommunstyrelsens ordförande
Planeringsprocessen		
• Måldag	Mars	KSO och nämndsordföranden
• Budgetberedning –BoS förslag arbetas fram	April	KSO/Budgetberedningen
• Budgetberedning – BoS politiska förslag	Maj	KSO/Budgetberedningen
• Politisk behandling av BoS + fastställande av skattesats	Juni	Kommunfullmäktige
Nämndsplan		
• Nämndsplan med internbudget	November	Kommunstyrelsen & nämnderna
Uppföljningsprocessen		
• Snabbrapport	Februari-December	Kommunstyrelsen & nämnderna
• Kvartalsrapport Q1	April	Kommunstyrelsen & nämnderna
• Delårsrapport T1	Maj	Kommunfullmäktige
• Uppföljning BoS eventuell justering	Augusti-Oktober	KSO/Budgetberedningen
• Delårsbokslut Q2	September	Kommunfullmäktige
• Kvartalsrapport Q3	Oktober	Kommunstyrelsen & nämnderna
• Årsredovisning	April	Kommunfullmäktige

Intern kontroll

Enligt reglementet för intern kontroll har kommunstyrelsen det övergripande ansvaret för att en god intern kontroll finns. Det yttersta ansvaret för den interna kontrollen har nämnderna inom respektive verksamhetsområde. Nämnderna har också skyldighet att anta en särskild plan, internkontrollplan, för uppföljning av den interna kontrollen.

Nämnderna ska i samband med årsredovisningen rapportera resultatet av den interna kontrollen inom nämnden till kommunstyrelsen. Intern kontroll syftar ytterst till att kommunens fastställda målsättningar uppfylls genom att säkerställa

• ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
• tillförlitlig finansiell rapportering
• efterlevnad av lagar, föreskrifter, riktlinjer och andra instruktioner

Intern kontroll är en integrerad del av kommunens samtliga rutiner, processer och system. Alla, såväl förtroendevalda som tjänstemän, är på olika sätt involverade i arbetet med intern kontroll och arbetet med att hantera risker som kan hindra att framtida målsättningar uppnås.

COSO-modellen som används består av fem kontrollkomponenter

Interkontrollplanen upprättas utifrån en risk- och konsekvensanalys (COSO-modellen) som baseras de processer/rutiner som finns inom kommunens olika verksamhetsområden. Vid riskbedömningen utgår man från sannolikheten för att fel uppstår, medan konsekvensbedömningen utgår från de politiska, ekonomiska, mänskliga och tekniska effekter som uppstår vid fel. Vid bedömning av effekter vid fel vägs följande faktorer in:

• ekonomiska effekter (såväl förmögenhetsförluster som felaktiga räkenskaper)
• effekter på den enskilde personen (arbetstagaren eller kommuninvånaren)
• moraliska, etiska effekter på kommunens rykte
• effekter på attityder till kontrollkulturen
• ineffektiva arbetsrutiner

Den interna kontrollplanen revideras löpande. Vid revidering ska granskningsområden omprövas.

Styrning av bolag

De kommunala bolagen Stiftelsen HaparandaBostäder, Haparanda Värmeverk och delägda (35%) Bottenvikens reningsverk ingår i den kommunala koncernen. Kommunen är också medlem i Norrbottens E-nämnd tillsammans med andra kommuner i länet.

Kommunfullmäktige har fastställt ägardirektiv för respektive bolag. Bolagets representanter deltar också i kommunens årliga planeringsprocess och är delaktiga i strategidialogen, där framtida möjligheter och utmaningar hanteras.

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen leda och samordna kommunens angelägenheter samt ha uppsikt över nämnder, företag och kommunalförbund som man är medlem i. Uppgiften att utöva uppsikt kan ske genom att fullmäktige utfärdar koncerngemensamma regler, riktlinjer och policys samt löpande följer att nämndernas och bolagens verksamhet sköts enligt fullmäktiges direktiv. I uppsikten ingår också att ge råd, anvisningar och förslag samt vid behov initiera ärenden hos fullmäktige.

För att uppnå och ha god styrning samt kontroll över bolagens utveckling har Kommunstyrelsen en rad åtgärder under året för att utöva sin tillsynsplikt.

Bolagen lämnar in rapportering i form

- Underlag till Strategidialog
- Delårsrapportering juni
- Årsbokslut
- Bolagsstyrningsrapport
- Avrapportering till nämnd
- Styrelseprotokoll

En ny bolagsstyrningsrapport är fastställd för bolagen där det tydliggörs att bolagen rapportera nedanstående i samband med bokslut till kommunstyrelsen.

- Hur styrelsearbete bedrivits och utvärdering
- Hur den interna kontrollen är organiserad
- Hur bolagets risker bedömts och följts upp
- Vilka ärenden som bolagen lämnat över till fullmäktige för ställningstaganden

Det finns även av fullmäktige antagna övergripande styrdokument (utöver ägardirektiven) som är vägledande för koncernen.

- Budget och strategiplan
- Haparanda Vision 2035
- Finanspolicy
- Arkivreglemente
- Arvodesreglemente
- Upphandlingspolicy
- Personalhandboken

Tidplan för budgetprocessen

Ursprungsplan
15/2 – Budgetberedning
19/2, 26/2 – Strategidialog – Kommunen, Kommunala bolagen

Måldagar nämnder – mars/april

15/3 – Budgetberedning
29/3 – Budgetberedning
10/5 – Budgetberedning (Tjänstemannaförslag)
31/5 – Budgetberedning (Förslag till KS)
31/5 – KS förslag till BoS & skattesats
14/6 – KF fastställande av BoS & Skattesats

Aug – Ev. budgetberedning
Sept – Ev. budgetberedning

Detaljbudget för respektive nämnd fastställs senast under decembermånad.

4. VIKTIGA FÖRHÅLLANDE FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

Kapitlet innehåller upplysningar om förhållanden som är viktiga för bedömningen av koncernens resultat samt ekonomiska ställning. En övergripande omvärldsanalys (SKR Ekonomirapport) samt riskanalys och hantering av presenteras.

Kapitlet innehåller upplysningar om förhållanden som är viktiga för bedömningen av koncernens och kommunens resultat samt ekonomiska ställning. Dessa är indelade i omvärlds-, verksamhets- och finansiella risker. Hanteringen av dessa risker är slutligen sammanfattad i en tabell.

Omvärldsanalys i korthet
2020 kommer att gå till historien som det år där hela världen påverkades av coronapandemin. Vi lever fortfarande i en osäker och annorlunda tid. Belastningen på svensk välfärd, i synnerhet vård och omsorg, har varit och är fortfarande enorm. Trots detta gick samtliga regioner och 274 kommuner med ekonomiskt överskott 2020, bland annat tack vare stora statliga bidrag. Utvecklade vaccin och vaccineringen har kommit snabbare än någon kunde förutse för ett år sedan. Både den globala och inhemska ekonomin har utvecklats förvånansvärt positivt, mycket tack vare stora statliga stöd, kombinerat med att samhällen och befolkningar anpassat sitt liv till pandemin.

Trots omfattande restriktioner och vågor av hög smittspridning befinner sig ekonomin i en återhämtningsfas både globalt och i Sverige. Under loppet av 2021 beräknas konjunkturen stärkas allt snabbare och prognosen för svensk BNP-tillväxt är dryga 3 %, vilket skulle innebära att raset från 2020 hämtas igen. Utifrån den berg- och dalbana som pandemin försatt världsekonomin i framstår återhämtningen snarast som en framgång, när man betänker de dramatiska nedgångarna i ekonomierna under våren 2020. Redan i år, det andra pandemiåret, kommer alla vuxna i Sverige som så önskar kunna ges skyddande vaccin. I takt med sjunkande smitta och minskad vårdbelastning kommer olika typer av restriktioner att kunna mildras, vilket framför allt till hösten antas ge extra skjuts till konjunkturen.

Inte minst kommer utvecklingen att gynna de inhemska tjänstenäringar som dämpats mest av pandemi och restriktioner. Kampen mot pandemin är dock långt ifrån vunnen. Det kommer ta tid.

I Sverige och andra länder förutsätts tillväxten i hög grad drivas av hushållens konsumtion, som alltmer kan riktas mot de tjänstenäringar som drabbats hårdast av restriktioner. Det ger med tiden en allt starkare återhämtning för antalet arbetade timmar i Sverige. Utsikterna för en snar och snabb uppgång i antalet sysselsatta kommer dock att begränsas av en uppgång i medelarbetstiden, som sker när allt fler anställda går upp i arbetstid. Medelarbetstiden kommer i år att drivas upp av dels ett lägre nyttjande av systemet för korttidspermitteringar, dels genom sjunkande sjukfrånvaro. Det kommer att dröja flera år innan arbetsmarknaden är återhämtad efter pandemin.

Överskottet i kommunsektorn blev nästan 55 miljarder kronor år 2020, trots en extrem belastning på vissa verksamheter. Inom andra verksamheter har dock trycket varit mindre än normalt, såsom exempelvis viss hälso- och sjukvård, särskilt under första vågen av pandemin. Detsamma gäller dagverksamheter, förskola, kultur- och fritidsverksamheter och äldreomsorg i vissa kommuner.

Sammantaget har detta påverkat kostnaderna som ökat långsammare än normalt. I kommunerna var nettokostnaderna till och med lägre i fasta priser 2020 än 2019. Att verksamheten inom kultur- och fritidsområdet minskat liksom nyttjandet av tandvård, har också inneburit stora intäktstapp. Även kollektivtrafiken som trots ett betydligt lägre resande tvingats hålla uppe turtätheten för att minska smittrisken har tappat intäkter i mångmiljardklassen under 2020. Sjukfrånvaron har varit betydligt högre än normalt bland anställda i kommuner och regioner. Då staten har finansierat sjuklönekostnaderna för kommuner och regioner, helt under perioden april till juli och delvis under resten av året, har ersättningen blivit cirka 2 miljarder högre än vikariekostnaden. Merkostnaderna för covid-19 har täckts av statliga bidrag och det generella statsbidraget har ökat väsentligt mer än den minskning av skatteintäkter som kommunerna och regionerna fått till följd av pandemi.

Trots ekonomiskt överskott i kommuner och regioner väntar stora utmaningar runt hörnet. För att klara dessa är långsiktighet, samverkan, förbättrad och förtroendefull statlig styrning och omställning till nära vård nödvändigt.

Omvärldsrisk
Befolkningsutvecklingen så väl i antal som i struktur har stor betydelse på den kommunala verksamheten och kommunens utveckling, Förändringar **i befolkning** och i den **demografiska** sammansättningen medför ett förändrat volym- och kostnadsmässigt tryck i flera av de kommunala verksamheterna och framtidens välfärd. Det påverkar också kommunens intäkter.

Sveriges befolkningsstatistik
Vid halvårsskiftet 2020 var 10 352 390 personer folkbokförda i Sverige. Folkökningen under det första halvåret på 24 801 personer är den lägsta sedan år 2005. Den låga folkökningen beror på en stor minskning av invandringen och en ökning av dödsfallen under Corona pandemin.

- Av Sveriges 21 län hade 15 en folkökning. Stockholm hade den största folkökningen med 8 562 personer medan Norrbotten med -345 personer hade den största minskningen.

- Under de sex första månaderna 2020 ökade folkmängden i 173 kommuner, vilket är 60 procent av Sveriges kommuner. Folkökningen var störst i de tre storstadskommunerna, Stockholm, Göteborg och Malmö.

Haparandas befolkningsstatistik
Vid årsskiftet 2020 var 9 599 personer folkbokförda i Haparanda. Under året (2020) minskade kommunens befolkning med 81 personer. Totalt sett tappade Haparanda 84 kvinnor och ökade med 3 män.

Haparanda har haft en negativ befolkningsutveckling under en längre tid. Under den senaste 10-årsperioden har kommunen tappat nästan 500 personer. Tendensen verkar hålla i sig. En befolkningsprognos framtagen av SCB visar nämligen att Haparandas folkmängd kommer att ligga på 8 888 personer år 2035. Av dessa beräknas omkring 52 procent vara män.

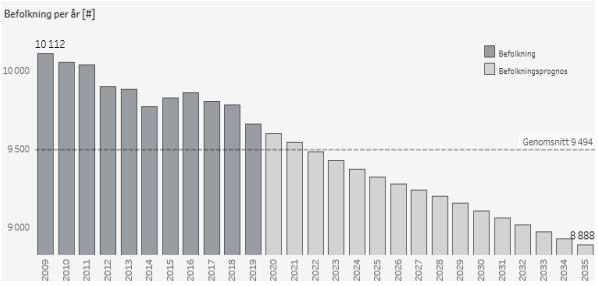

Källa: SCB Prognos Haparanda befolkningsutv till år 2035

Få föds
Det avlider betydligt fler människor än vad som föds i Haparanda. Det innebär att födelsenettot i kommunen är negativt. Antalet födda barn har varit relativt lågt de senaste åren. Under 2020 föddes endast 59 barn vilket kan jämföras med de så kallade ”100 kullarna” i början av decenniet.

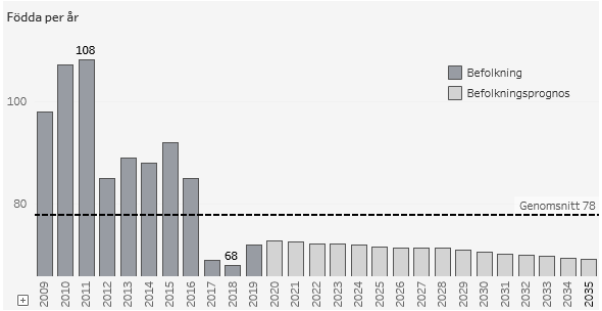

Källa: SCB Prognos Haparanda födelsetal till 2035

En allt äldre befolkning

Med hjälp av en befolkningspyramid så ser man att den demografiska strukturen har förändrats påtagligt i kommunen de senaste 50 åren (se illustration nedan).

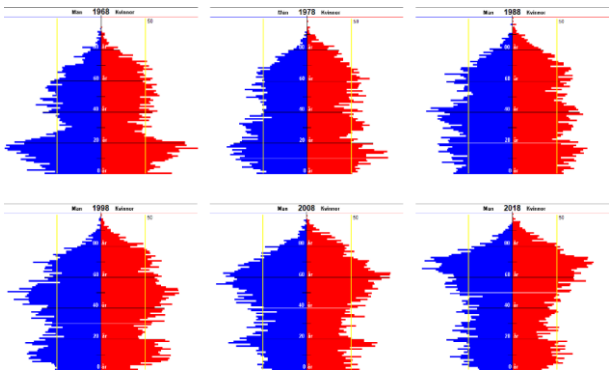

Antalet och andelen äldre i befolkningen fortsätter att öka. I dagsläget är 37 procent av alla invånare i kommunen 60 år eller äldre. Den siffran beräknas öka till 40 procent inom de kommande 15 åren. Samtidigt minskar personer i arbetsför ålder (20 - 64 år).

Redan före pandemin har Haparanda haft utmaning att få fler personer ut i sysselsättning. Arbetslösheten har ökat under 2020 efter en positiv utveckling åren innan. Kommunen är en utpräglad handelsort och har påverkats mycket negativt av pandemin och gränsrestriktionerna.

Arbetslöshet		Dec-18	Dec-19	Dec-20	Antal
Öppet arbetslösa	Haparanda	6,7%	4,8%	5,8%	231
	Norrbotten	3,3%	3,2%	3,5%	4422
	Riket	3,8%	4,0%	4,6%	
Öppet arbetslösa 18-24 år	Haparanda	6,6%	4,7%	5,7%	25
	Norrbotten	3,5%	4,1%	4,1%	595
	Riket	3,8%	4,6%	4,8%	
Öppet arbetslösa och i program 18-24år	Haparanda	18,2%	15,0%	15,8%	69
	Norrbotten	9,5%	9,2%	10,3%	1493
	Riket	8,7%	9,2%	11,8%	

Antalet öppet arbetslösa i Haparanda ligger på 5,8% och är på en högre nivå jämfört med länet (3,5%) och riket (4,6%). När det gäller ungdomarna är 5,7% öppet arbetslösa. Detta ska jämföras med fjolårets 4,7%. Nivån är högre än både riket och länet. Siffran för ungdomar som är öppet arbetslösa och i program är 15,8 %, en hög nivå jämfört med riket och länet. Kommunens Arbetsmarknadsenhet, som startade upp sin verksamhet 2018, har fortsatta utmaningar framför sig för att öka sysselsättningen. Arbetet under 2020 har dock varit lyckosamt. Efter åtgärder kommer 54% av deltagarna till arbete eller studier. Tillika har försörjningsstödet minskat med 15% under året.

Vad gäller **näringslivets sammansättning** tillhör över 700 arbetsställen privata företag (716st feb 2020). Nio av tio är så kallade mikroföretag och har färre än tio anställda, och nästan alla har färre än 50 anställda. Sett över en tidsperiod ökar antalet arbetstillfällen i små och större företag men minskar i den offentliga delen.

Trendmässigt har större förändring i antalet anställda skett 2005 samt 2010 där en starkare ökning skett i de mindre företagen, i de större företagen har motsvarande 2006 samt 2012 varit år med stark ökning. Då det gäller den offentliga delen var 2008 ett år då nedgången tydligt påbörjades, speciellt år 2013 var det en tydlig nedgång. Under de senaste tre åren har det offentliga efter något års platåfas åter minskat sin personal, då det gäller större företag så har de minskat personal 2016 samt 2017. Men år 2020 lär utvecklingen i de större företagen bli positiv då sågverket på Seskarö har fått en nystart av en stark ägare.

Då det gäller nyföretagande har det skett en 25 % ökning år 2020 jämfört med ifjol när man studerar BisnisAnalys siffror. Det startades totalt 55 nya företag, varav 33 var aktiebolag i Haparanda i år. Föregående år startades 41 företag varav 22 var aktiebolag, så även andelen aktiebolag av de nya företagen har ökat (60 % 2020 resp. 54 % 2019).

Utveckling antal jobb i Haparanda kommun 1991-2020

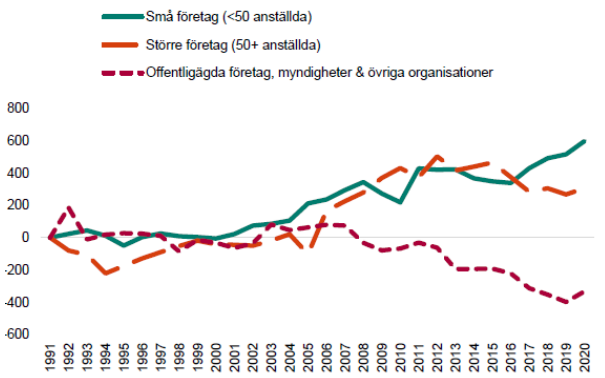

Utveckling antal jobb 1991-2020	
Små företag (<50 anställda)	598
Större företag (50+ anställda)	306
Offentligägda företag, myndigheter & övriga organisationer	-333

Antal jobb per sektor i Haparanda kommun 2020

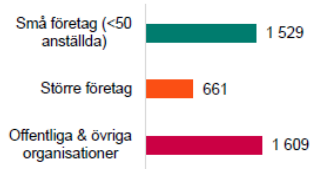

1529 arbeten återfinns i de små företagen i kommunen. Det är 40 % av samtliga jobb och 70 % av den privata sektorn. Således står småföretagen (siffror från Företagarna) för den största andelen av de kommunala skatteintäkterna, som beräknas till 27 % eller 102 mkr per år.

Andel av kommunala skatteintäkter per sektor i Haparanda kommun

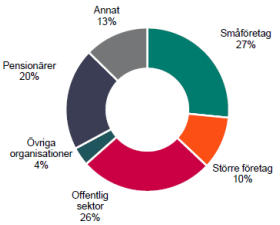

Placering	Kommun	Andel skatteintäkter från små företag
1	Åre	42%
2	Sorsele	40%
3	Åsjäng	39%
222	*Haparanda*	*27%*
288	Fagersta	20%
289	Oskarshamn	19%
290	Oxelösund	17%

Medelåldern på företagarna i kommunen är 53,1 år jämfört med länets 51,7 år och rikets 51,8 år vilket i stort motsvarar rikssnittet. Däremot är andelen av kommunens företagare i ålder 55–64 hela 35% jämfört med rikssnittet 26%, samt motsvarande för företagare i ålder 45–54 bara 23% mot rikssnittet 35%. Detta innebär att Haparandas näringsliv i en framtida tidsperiod riskerar att få ett problem med generationsskiften, det finns en oro hos de tillfrågade företagsledarna. De anser det kommer att bli svårt att genomföra sina ägarbyten, kommer det att finnas tillräckligt med lokala yngre entreprenörer redo att ta över verksamheter? Men problemet kan också innebära en möjlighet för oss att locka nya entreprenörer till Haparanda från andra orter.

Då det gäller andelen kvinnliga företagare (i aktiebolag med omsättning över 500,000 SKR) uppgår de i Haparanda till 18%, vilket skall jämföras med länets 16% och rikets 18%.

Jämfört med riket är branschen "handel" relativt stor i Haparanda, till viss del är även ”utbildning”. Däremot är relativt få människor verksamma inom ”tillverkning & utvinning”, ”företagstjänster” samt ”information & kommunikation” jämfört med rikssnitt. Branschstrukturen är mest likt den i Uddevalla, Nyköping och Halmstad.

Figur 29 - Omsättningstillväxt 2010-2018 (Källa: Företagarna)

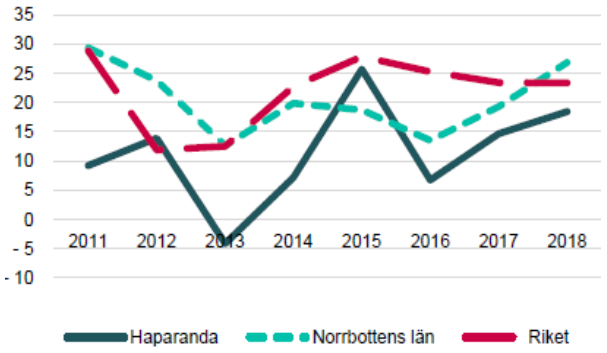

Under hösten 2019 har Företagarna genomfört en undersökning som mäter omsättningstillväxten mätt som nettotal i omkring 235 000 småföretag under perioden 2010–2018. Tillväxten sker främst i och nära storstäderna. Det är uppenbart att företag i landsbygdskommuner upplever lägre tillväxt. Bemanningsbranschen växer kraftigt. En delförklaring till detta är den kompetensbrist som företag i hela landet upplever som ett av de främsta hindren för tillväxt. Även data & IT går bra, vilket präglas av kraftig digitalisering. Detaljhandel upplever tuffa tider, vilket också delvis kan förklaras av digitalisering och ökad e-handel, samt den svaga kronan.

Pandemin som skett år 2020 har för många företag i Haparandas näringsliv inneburet mycket negativa konsekvenser, speciellt besöksnäring och sällanköpshandeln är de stora förlorarna med stora omsättningstapp, vissa över 50%. Även livsmedelshandeln i Haparanda har drabbats hårt, här är

enligt SCB tappet 27% för andra kvartalet år 2020 jämfört med motsvarande period ifjol.

Generellt har pandemin starkt påverkat människors köpbeteende i hela Sverige, prognosen för e-handeln under hela 2020 visar på en kraftig ökning på minst 33 % mot den prognostiserade ökningen på 11 % som gjordes före pandemin. (Källa: HUI, Handelns utredningsinstitut). Förutom hotell har även många former av restauranger drabbats hårt, omsättningsförluster på över 70% är ej ovanligt för många restaurangaktörer. Däremot har snabbmatsrestauranger klarat sig bra och t.o.m. sett en mindre ökning av sin omsättning under pandemiåret 2020. (Källa: SCB).

Övriga påverkansfaktorer
På riksnivå medförde beslutet om **ny kostnads-utjämning** för 2020 medförde att Haparanda Kommun fick ca 20 mkr per år i ytterligare kompensation, vilket förbättrar förutsättningarna att ta sig an framtidens utmaningar i välfärden.

För **bostadsmarknaden** i kommunen finns en fortsatt oro hos Stiftelsen HaparandaBostäder för fortsatt utflyttning och lägre uthyrningsgrad. Under ett par år har tillströmningen av nyanlända medfört mindre hyresvakanser men under året ser bolaget en minskad efterfrågan och en fortsatt utflyttning. Statistik från Booli visar en minskning på antalet sålda objekt (villor/lägenheter). 67 affärer genomfördes för år 2019 och 59 för år 2020. Prisnivån sista kvartalet 2020 gick ned med -2%. Tillgången generellt sett på bostäder är dock god i kommunen.

De ökade **miljökraven** gör sig även påminda speciellt för kommunens bolag. För verksamheten inom BRAB (Bottenvikens Reningsverk) finns risk för ökade kostnader i och med skärpta myndighetskrav. I BRABs fall medför ökade kostnader för reningsprocessen.

För Haparanda Värmeverks verksamhet påverkar kostnader för utsläppsrätter (CO2) värmebolagets ekonomi. Torv, är fortsatt bolagets huvudbränsle, vilket genererar höga nivåer av CO2 ekvivalenter, som EU-länderna arbetar för att kraftigt minska. Det kommer krävas en omställning för verksamheten i form av förändrad bränsleanskaffning, modernisering och effektivisering av anläggning, tillgång till bränslelager. En ny anläggning (fossilfri) planeras därför till 2023 för att möta de nya kraven.

Verksamhetsrisk
Kompetensförsörjning är fortsatt en nyckelfråga för kommunen och dess verksamhet. Rekryterings-svårigheter samtidigt som det finns stora pensionsavgångar för befintlig personal de kommande åren är en utmaning. Lärare, omvårdnadspersonal samt specialisttjänster är områden som främst utmanande att tillsätta. Detta medför att det kommer ställa krav på omställning, rationaliseringar, nyttjande av tekniska lösningar (välfärdsteknik) och samverkan med andra kommuner. En strategi för kompetensförsörjning 2020-2025 fastställs av KS under januari 2020, samtidigt som riktlinjer för utformning av arbetsschema inom schemalagd verksamhet har antagits. En samverkan med en gemensam löneadministration har startats med grannkommunen Övertorneå.

Den dolda underhållsskulden är också en utmaning att ta höjd för och hantera. Underhållsplaner och kartläggning av investeringsbehovet är en viktig uppgift för den tekniska enheten för att minska risken och arbeta förebyggande. Den ligger också högt på agendan. För den taxefinansierade verksamheten kommer även avgiftshöjningar att krävas. Där har kommunfullmäktige beslutat om att höja Va-taxan 5% år 2020 och 3% de efterkommande fem åren.

För Barn och ungdomsnämnden verksamhet finns en rekryteringsproblematik med behörig personal samtidigt som elevunderlagen minskar. Resultaten i skolan är en utmaning och när resurser ska omfördelas pga. demografiförändringen vilket kan medföra utmaningar för att stärka kvalitén i skolan. Enkäter och elevhälsoundersökningar visar även på lågt föräldraengagemang, tidig alkoholdebut, mer sällan i fysiska aktiviteter samtidigt man upplever mer stress än genomsnittet.

För Socialnämndens verksamhet inom Äldreomsorgen (främst särskilt boende) finns verksamhetsrisker kopplat till lokalernas utformning. Ett nytt trygghetsboende (20 platser) har uppförts under 2020 då behoven ökar. Privata utförare får inte tillstånd att bedriva driftentreprenad i kommunens särskilda boende, då lokalerna inte anses vara ändamålsenliga enligt Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO). Kommunen får bedriva omsorg under dispens då ett nytt äldreboende är under uppbyggnad. Dessutom begränsar nuvarande lokaler bemannings-effektivitet och medför en dyrare verksamhet. Vårdbehovet kommer samtidigt att öka inom äldreomsorgen vilket medför en kvalitetsrisk, då det finns begränsat med äldrebostäder samt utbildad omvårdnadspersonal. Vid platsbrist kan kostnader för medicinskt färdigbehandlade öka. Byggnation av ett nytt äldreboende med 80 platser har i samverkan med Riksbyggen påbörjats.

Inom livsmedel, bygg och miljöstörande verksamhet har kraven ökat och fler oegentligheter upptäckts. Det ställer också krav på ökad tillsyn för kommunens verksamhet. Här krävs oftast specialkompetens som är svår rekryterad. Ökade krav på tillsyn inom tobak har också medfört en ökad belastning.

Hållbarhet
Under 2020 har kommunfullmäktige fastställt en ny vision som riktar blickarna mot 2035. Hållbarhet är en central del i visionen då fokus är på att skapa en god livsmiljö med ansvar för en hållbar framtid.

Vision tar sikte på att år 2035 ska Haparanda vara ett hållbart och klimatsmart samhälle. Naturen, att tänka på framtiden genom återvinning, återbruk är en viktiga delar i visionen. Att arbeta med Agenda 2030, som är FN:s globala mål för en hållbar utveckling är viktigt framöver.

Utöver den nya visionen har kommunfullmäktige antagit 7 lokala miljömål. Frisk luft, begränsad klimatpåverkan, hav i balans samt levande kust och skärgård, god bebyggd miljö, ett rikt odlingslandskap, levande sjöar och vattendrag, samt det sjunde lokala målet som är en giftfri miljö.

Utöver miljömässig hållbarhet så innefattar krävs fokus på social och ekonomisk hållbarhet. Social hållbarhet handlar om att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där god livsmiljö prioriteras för alla. Ekonomisk hållbarhet handlar om att långsiktigt skapa så stor nytta som möjligt för kommuninvånarna med tillgängliga resurser.

Om inte arbetet med miljö och hållbarhet uppfylls riskeras ytterst invånarnas livsmiljö och hälsa. Ett socialt hållbart samhälle och ekonomisk hållbarhet en förutsättning för att uppfylla likställighetsprincipen samt god ekonomisk hushållning.

Finansiell risk

Kommunen och den kommunala koncernen är exponerad för ränterisk, finansieringsrisk, kredit- och likviditetsrisk samt marknadsvärdesrisk i sina finansiella placeringar. Hanteringen av dessa regleras av finanspolicyn som uppdaterats i juni månad 2018 av kommunfullmäktige.

Ränterisk 2020

	Koncern	Kommun	Finanspolicy
Låneskuld	383,4mkr	228,8mkr	-10 mkr/år
Derivat (nominellt)	158,0mkr	90,0mkr	
Räntebindning	1,68 år	0,77 år	Bör vara 2 till 5 år
Räntebindning under 1 år	66,62 %	69,41 %	Max 40 %
Snittränta	2,20 %	2,30 %	

För år 2020 (år 2019) uppgick den kommunala koncernens låneskuld till 383,4 mkr (378,5mkr). Skulden har ökat då HaparandaBostäder upptagit nytt lån (15 mkr) i samband med byggandet av ett nytt trygghetsboende. Kommunen har genomfört planenliga amorteringar (-10 mkr). Snitträntan är fortfarande på en hög nivå för den kommunala koncernen 2,20 % (2,75%). Kommunkoncernen och kommunen har säkrat delar av sin låneportfölj med räntederivat. Där löper en del av räntederivaten snart ut (2023) och kommunkoncernen kommer i samband med det se över hela sin riskhantering.

Finansieringsrisk 2020

	Koncern	Kommun	Finanspolicy
Antal motparter	1	1	Bör 2st
Förfall inom närmsta 12 mån	30,47%	43,7%	Bör 1/3 (33%) av lånestock
Tid till förfall (beaktat derivat)	3,13 år	2,87 år	2–5 år
Likviditet	92,5 mkr	45,8 mkr	31,2 mkr

Upplåningen inom den kommunala koncernen består av utstående lån (rörliga) tillsammans med räntederivat. Derivat (ränteswappar) har använts för att säkra ränterisk och anpassa den genomsnittliga räntebindningstiden i låneportföljen. Kommunkoncernen (både kommunen och Stiftelsen HaparandaBostäder) är dock uppbunden med merparten långvariga derivatkontrakt (158,0 mkr) som tecknats år 2010–2013 med Nordea, vilket medför förfall först år 2020–2023. Kapitalbindningen har därigenom skett med korta förfall. Under 2021-2023 kommer derivaten att förfalla inom kommunkoncernen vilket möjliggör en ny strategi med fastränteslån och betydligt lägre räntekostnader i jämförelse.

Enligt finanspolicyn bör inte mer än 33 % av låneskulden förfalla inom en och samma 12-månadersperiod. För koncernens del uppgick detta till 30,47% vid årsskiftet.
Kommunens räntebärande låneskuld uppgick till 228,9 (238,9) mkr vid årets utgång, då en amortering på 10,0 mkr genomförts. En upplåning beslutades av kommunfullmäktige på 30 mkr för de omfattande investeringarna för skolstrukturen under 2020 men kommunens goda resultat medförde att denna inte behövt nyttjats under året. Samtliga lån inom koncernen finns samlade hos Kommuninvest.

Enligt finanspolicyn ska likvida medel för kommunen uppgå till minst 5 % av skatter och statsbidrag, vilket motsvarar 31,2 mkr för kommunen. Likviditeten uppgick till 45,8 mkr vid årsskiftet.

Kredit, likviditets-, marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar 2020

	Koncern	Kommun	Finanspolicy
Långsiktig förvaltning marknadsvärde (pension)	66,5 mkr	66,5mkr	I syftet att möta pensionsskuld, som uppgår till 216,5mkr för 2020
<u>Portfölj</u>			**Min – Max**
Aktierelaterade instrument	32,4%	32,4%	20% - 60 %
Ränterelaterade instrument	25,3%	25,3%	20 % - 80 %
Alternativa placeringar	8,3%	8,3%	0 – 40 %
Likvida medel	34,1%	34,1%	0 – 60 %

Enligt finanspolicyn får finansiella placeringar göras såväl i räntebärande värdepapper som i aktier, alternativa placeringar samt likvida medel. Andelen (vid årets utgång) av instrumentens värden styrs av min och max som redovisas ovan. Kommunens portfölj har ökat sitt värde från 64,6 mkr till 66,5 mkr (2,9%) under 2020.

Pensionsförpliktelser

Kommunkoncernens pensionsförpliktelser utveckling redogörs i nedanstående tabell som följer RKR 15 rekommendation. Sammantaget har den sammanvägda konsolideringsgraden förstärkts under 2020 och uppgår till 40,2% (38,7% för 2019).

I syfte att möta kommunens kommande pensions-utbetalningar har Haparanda kommun avsatt medel i en placeringsportfölj. Marknadsvärdet för placeringarna för den egna förvaltade pensionsportföljen uppgick till 66,5 mkr för 2020 (64,6 mkr för 2019) vid årsskiftet. Portföljen har således ökat sitt värde med 2,9%. Den sammanlagda värdeökningen uppgår till 1,9 mkr. Under året har reavinster på 0,7 mkr realiserats.

Återlån (den samlade pensionsförpliktelsen reducerat med marknadsvärdet på förvaltade pensionsmedel samt försäkring) har successivt minskat och uppgår till 164,9 mkr vid årsskiftet (167,6 mkr för 2019).

Kommunens pensionsskuld, gällande avsättningar i balansräkningen uppgår till 27,3 mkr (20,5 mkr ifjol). Detta avser kvarvarande pensioner år 1998 och 1999, samt pension för förtroendevalda.

Pensionsskulden redovisas sedan 1998 enligt den lagstadgade blandmodellen där pensioner intjänade före 1998 inte skuldförs utan redovisas som ansvarsförbindelse. Skulden för pensioner som redovisas i ansvarsförbinden uppgår till 216,5 mkr för 2020 (222,1 mkr 2019).

Upplysning över pensionsförpliktelser (Tkr) RKR R15	**2020**	**2019**
Pensionsförpliktelse		
1. Total pensionsförpliktelse	243 810	242 641
a. Avsättning inkl. särskild löneskatt	27 332	20 545
b. Ansvarsförbindelse inkl. särskild löneskatt	216 478	222 096
2. Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsförsäkring	32 035	30 298
3. Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse	0	0
4. Summa pensionsförpliktelse (inkl. försäkring & stiftelse)	**275 845**	**272 939**
Förvaltade pensionsmedel – Marknadsvärde		
5. Totalt försäkringskapital	44 428	41 111
a. varav överskottsmedel	1 101	894
6. Totalt kapital, pensionsstiftelse	0	0
7. Finansiella placeringar (egna förvaltade pensionsmedel)	66 502	64 630
8. Summa förvaltade pensionsmedel	**110 930**	**105 741**
Finansiering		
9. Återlånade medel	164 915	167 198
10. Konsolideringsgrad	40,2%	38,7%
Upplysning av egen förvaltade pensionsmedel		
Marknadsvärde	66 502	64 630
Varav aktierelaterade instrument	32,4%	31,3%
Varav räntelaterade instrument	25,3%	45,7%
Varav alternativa placeringar	8,3%	9,0%
Varav likvida medel	34,1%	14,0%
Läs mer under avsnittet finansiell risk		

Sammanfattning viktiga förhållanden för resultat & ställning

Identifierad risk	Beskrivning	Organisatorisk enhet	Hantering av risk
Omvärldsrisk			
Pandemi	En fortsatt pandemi och ökad smittspridning kommer få stora konsekvenser för kommunen och dess verksamhet	Kommunala koncernen	- Ökad krisberedskap - Åtgärder för minskad smittspridning - Omprioritering av resurser - Översyn av servicenivåer - Nedstängning av icke prioriterad verksamhet - Samverkan inom koncernen - Samverkan med externa aktörer
Befolkning	Risk för befolkningsminskning med 150 individer kommande tre år medför minskade intäkter från skatter och statsbidrag.	Kommunala koncernen	- Översyn av servicenivåer - Översyn av lokalbehov - Samordning inom koncernen - Interkommunal samverkan - Digitalisering
Demografisk befolkningsförändring	Låg födelsetal och fler andel äldre i befolkningsstrukturen	Kommunen HaparandaBostäder	- Omprioritering av resurser - Lokalbehovsutredning - Förändring lokalstruktur
Ökad arbetslöshet	Risk för ökad arbetslöshet kan medföra minskade skatteintäkter samt utökade kostnader för försörjnings-stöd.	Kommunen	- Införande av arbetsmarknadsenhet 2018 - Konsultstöd för nyföretagande - Tillväxtprojekt ökad företagsamhet samt jämlikhet - Ny tillväxtstrategi
Förändrad lagstiftning	Ökade myndighetskrav	Kommunala koncernen	- Ökad kostnad avloppsrening - Anpassning och nya lokaler för särskilt boende - Fjärrvärme ökade kostnader (utsläpp)
Verksamhetsrisk			
Personal	Upprätthålla planerad bemanning med utbildad personal. Negativa effekter på personal och kvalitet vid vakanser. Högre sjukfrånvaro	Kommunen	- Vikariepool - Konsultstöd - Friskvårdsinsatser - Bemanningsutbildning - Riktlinjer utformning av arbetsschema - Välfärdsteknik - Antagen strategi för kompetensförsörjning 2020-2025
Ej ändamålsenliga lokaler	Begränsad effektivitet Sämre upplevd kvalité för den boende	Socialnämnden	- Planering av nytt äldreboende 80 platser
Ökat underhållsbehov	Ökade oväntade reparationer och underhåll på fastighet, VA, gator & väg	Kommunstyrelsen HaparandaBostäder	- Nya underhållsplaner - Utökad tjänstetillsättning
Oegentligheter & fel	Ökad kontroll av livsmedel, bygg och miljöstörande verksamhet	Samhällsbyggnadsnämnden	- Ökad tillsyn - Intern kontrollplan
Elevhälsa	Dåligt mående samt sämre resultat i skolan	Barn- och ungdomsnämnden	- Kompetensutveckling Personal - Satsningen inom Norrbottens bästa skola - Satsning på föreningsliv - Satsning på hälsofrämjande skolutveckling

Hållbarhet	Ett icke ändamålsenligt arbete med miljö och hållbarhet riskerar ytterst invånarnas livsmiljö och hälsa. Vidare är ett socialt hållbart samhälle och ekonomisk hållbarhet en förutsättning för att uppfylla likställighetsprincipen samt god ekonomisk hushållning.	Kommunen	- Förbättrad kommunikation och information till medborgare - Utveckla samarbete med andra kommuner/aktörer - God miljö för barn (giftfri förskola) - Ekologiska livsmedel - Återbruk (Folkverkstad, återbruk i skolan) - God byggnadsvård och säkrare trafikmiljö - Hållbar upphandling (inköpspolicy) - Arbete med en ny hållbarhetsstrategi (2020)
Identifierad risk	**Beskrivning**	**Organisatorisk enhet**	**Hantering av risk**
Finansiell risk			
Ränterisk	Hög skuldsättning medför betydande kostnader vid ökad räntenivå	Kommunala koncernen	- Policy för räntebindning - Investeringsprövning - kassaflöde - Räntederivat - Mål på självfinansierade investeringar
Finansieringsrisk	Fel förfallostruktur på låneportfölj medför refinansieringsproblem	Kommunala koncernen	- Uppföljning kapitalbindningstid - Krav på likvida medel - Tillgång till outnyttjad limit
Marknadsrisk i finansiella placeringar	Värdenedgång påverkar kommunens långsiktiga handlingsutrymme	Kommunen	- Aktuell finanspolicy - Begränsning av riskfyllda placeringar - Amorteringskrav vid reavinster
Valutarisk	Ökad kostnad vid försvagad krona gentemot Euro	Kommunala koncernen	- Fakturering i SEK (valutarisk på motpart) till utländska samarbetspartners - Möjlighet till valutakurssäkring (Haparanda Värmeverk) - Egen produktion (Haparanda Värmeverk)
Likviditetsrisk	Hög pensionsförpliktelse (ansvarsförbindelsen). Höga utbetalningar medför likviditetspåverkan.	Kommunen	- Finansiella placeringar för att möta toppar av pensionsskuldens utbetalningar - Finanspolicy för placering - Försäkring för delar av pensionsskuld

5. VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

I detta kapitel redovisas upplysningar om väsentliga personalförhållanden i den kommunala koncernen

Pandemin och de allmänna råd som kommunicerats under året har påverkat utvecklingen under 2020 väsentligt. I diagrammen nedan illustreras sjukfrånvaron per månad och förvaltning och man kan se en kraftig ökning främst under våren och hösten.

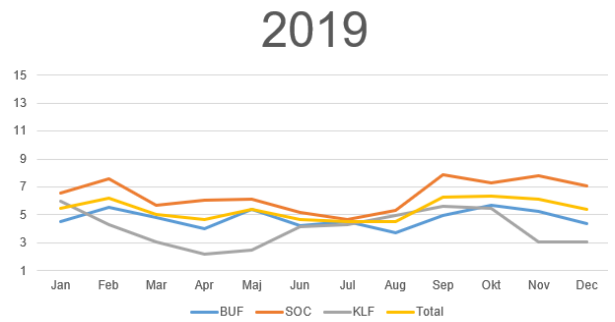

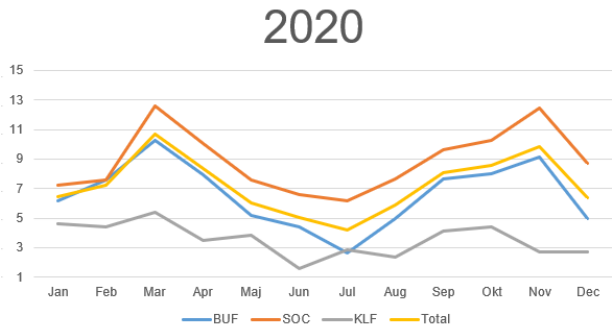

De helägda kommunala bolagen köper sina tjänster från kommunen och ingår därmed i redovisningen.

Sjukfrånvaro i procent	2020	2019	2018	2017	2016
Total sjukfrånvaro/sammanlagd ordinarie arbetstid	7,21	5,38	5,20	5,29	5,47
Långtidssjukfrånvaro (>59 dagar)	29,60	32,69	36,89	43,49	41,32
Summa sjukfrånvaro för kvinnor	8,04	5,91	5,65	5,68	5,97
Summa sjukfrånvaro för män	4,36	3,54	3,61	4,02	3,99
Summa frånvarotid för gruppen 29 år eller yngre	11,37	6,37	4,19	4,27	3,06
Summa frånvarotid för gruppen 30–49 år	5,59	4,16	5,04	4,16	4,39
Summa frånvarotid för gruppen 50 år eller äldre.	7,96	6,10	5,37	6,13	6,55
Korttidssjukfrånvaro dag 1–14	4,45	2,99	2,85	2,63	2,87

Sjukfrånvaron i Haparanda kommun har under 2020 ökat från 5,20 till 7,21 %. Sjukfrånvaron ökar inom alla åldersgrupper till en följd av Covid-19 pandemin och de allmänna råd som Folkhälsomyndigheten lämnat. Den största ökningen sker i gruppen 29 år eller yngre där sjukfrånvaron ökat med hela 5,0%. Korttidsfrånvaron har under 2020 ökat med 1,46%.

Sjukfrånvaro per nämnd	2020	2019	2018	2017	2016
Socialnämnden (SN)	8,87	6,42	6,20	6,41	6,55
Barn- och ungdomsnämnden (BUN)	6,59	4,76	4,59	4,14	4,75
Kommunstyrelsen (KS)	3,54	4,03	3,78	6,03	5,21

Sjukfrånvaron har ökat inom samtliga nämnder förutom Kommunstyrelsen vilket förklaras med minskad långtidssjukfrånvaro inom den nämnden.

	2020		2019	
Sjukfrånvaro	**Kvinnor**	**Män**	**Kvinnor**	**Män**
Socialnämnden (SN)	9,14	6,95	6,54	5,53
Barn- och ungdomsnämnden (BUN)	7,19	4,59	5,13	3,49
Kommunstyrelsen (KS)	5,88	1,95	6,95	2,02
Total	**8,04**	**4,36**	**5,91**	**3,54**

Inom både Barn- och ungdomsnämnden samt Socialnämnden har sjukfrånvaron ökat hos både män och kvinnor under 2020. Sjukfrånvaron har dock sjunkit för både män och kvinnor inom kommunstyrelsen.

Sjukfr. dagar /snittanställd	2020 Kvin./Män		2019 Kvin./Män	
SN	28,6	21,4	19,5	15,9
BUN	25,9	17,3	16,4	11,9
KS	9,5	6,3	22,0	7,6
Totalt	**26,4**	**15,4**	**18,2**	**11,8**

Antalet sjukfrånvarodagar per snittanställd har stigit från 19,7 till 26,35, vilket är en ökning med 6,65 dagar. Sjukfrånvarodagarna stiger för såväl kvinnor som män.

Antal tillsvidareanställda per nämnd	2020	2019	2018	2017	2016
Socialnämnden	402	387	380	389	407
Barn- och ungdomsnämnden	334	330	331	332	327
Kommunstyrelsen	77	75	70	67	69
Samhällsbyggnadsnämnden	7	7	7	7	5
Total	**820**	**788**	**795**	**808**	**777**

Antal tillsvidareanställda medarbetare inom Haparanda kommun har ökat med 32 personer under 2020. Det främst inom Socialförvaltningens verksamhet.

Könsfördelning tillsvidare anställda	2020	2019	2018	2017	2016
Män	170	169	157	160	162
Kvinnor	650	630	631	635	646

Könsfördelningen för tillsvidare anställda inom kommunkoncernen domineras av kvinnor. Både antalet män (marginellt) och kvinnor har ökat under 2020.

Antal månadsanställda per nämnd	2020	2019	2018	2017	2016
Socialnämnden	413	418	407	446	449
Barn- och ungdomsnämnden	372	388	403	395	390
Kommunstyrelsen	92	89	83	77	79
Samhällsbyggnadsnämnden	8	7	7	8	6
Total	**884**	**902**	**900**	**926**	**924**

Antal månadsanställda medarbetare inom Haparanda kommun har minskat med 18 personer under 2020. Den största minskningen har skett inom Barn- och ungdomsnämnden där antal anställda har minskat med 16 personer.

Antal timanställda per förvaltning	2020	2019	2018	2017	2016
Socialnämnden	169	155	191	208	143
Barn- och ungdomsnämnden	89	80	103	101	91
Kommunstyrelsen	2	2	3	1	5
Samhällsbyggnadsnämnden	2	0	0	0	0
Total	**255**	**237**	**289**	**310**	**239**

Antal timanställda medarbetare inom Haparanda kommun har ökat med 18 personer. Den största ökningen är inom Socialnämnden, där timanställda har ökat med 14 personer.

Medelålder	2020	2019	2018	2017	2016
Kvinnor	50,01	49,53	49,29	49,91	49,93
Män	49,48	48,98	49,69	49,98	50,89
Totalt	**49,90**	**49,39**	**49,34**	**49,92**	**50,13**

Medelålder inom Haparanda kommun har ökat under 2020 och uppgår till 49,90.

Pensionsavgångar månadsavlönade	21	22	23	24	25	Totalt
Socialnämnden	5	13	12	26	24	**80**
Barn- och ungdomsnämnden	8	13	18	14	19	**72**
Kommunstyrelsen	5	4	6	8	4	**27**
Samhällsbyggnadsnämnden	0	0	0	0	0	**0**
Totalt	**18**	**30**	**36**	**48**	**47**	**179**

Haparanda stad uppskattas ha 179 pensionsavgångar under en femårsperiod. De största grupperna är undersköterska, lärare inom grund- och gymnasieskola, förskollärare, handläggare och tekniker.

Pensionsavgångar	
Lärare grundskola	9
Lärare gymnasium	4
Förskollärare	10
Undersköterska	45
Handläggare	4
Tekniker	3

Som statistiken ovan illustrerar kommer de största pensionsavgångarna under denna tidsperiod finnas hos undersköterskor, förskollärare, grundskollärare, gymnasielärare samt handläggare och tekniker.

Strategier

Haparanda Kommun arbetar bland annat med utgångspunkt i de rekryteringsstrategier som SKR listat som de mest effektiva strategierna för att tillmötesgå det framtida rekryteringsbehovet, läs mer om strategierna i rapporten Sveriges viktigaste jobb finns i välfärden (2018). Tillämpningen av strategierna varierar naturligt beroende på verksamhet och behov.

En av SKR:s uttalade rekryteringsstrategier är att synliggöra jobben. Haparanda Kommun arbetar aktivt med att marknadsföra arbetsgivarvarumärket exempelvis genom arbetsgivarens sociala medier samt genom att synas i relevanta forum. I arbetet att marknadsföra arbetsgivarvarumärket är det betydelsefullt att visa upp en nyanserad bild av verksamheten och arbetsgivaren. Vilket i nuläget utförs av Haparanda stads medarbetare som visar upp sitt arbete på en av arbetsgivarens sociala medieplattformar. En medarbetare får under en veckas gång fritt visa upp sina arbetsuppgifter och verksamheten.

Att skapa engagemang är ytterligare en rekryterings-strategi som Haparanda stad arbetar med. Detta exempelvis genom att utföra medarbetarenkäter i syfte att ta fasta på attityder och upplevelser kring arbetsgivaren, ledarskapet och arbetsmiljön. Varje enskild arbetsplats involveras sedan i resultatarbetet för den specifika verksamheten. I nuläget sker även ett aktivt arbete med att se över olika arbetssätt och metoder för att skapa ett större engagemang samt delaktighet i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Att bedriva ett arbete med att tillvarata kompetensen inom och utanför organisationen blir allt viktigare då rekryteringsbehovet i det svenska samhället generellt ökar. Rätt kompetens på rätt plats är viktigt och att behöva vara flexibel i sitt arbete kan anses bli alltmer viktigt. Betydelsen av att vara flexibel i sitt arbete är även något som betonas i Haparanda stads medarbetaridé och lönekriterium, vilket utgör organisationens gemensamma värdegrund.

”*När en vakans föreligger uppstår en utmärkt situation att se över organisationen på arbetsplatsen. Fundera över vad organisationen behöver både i dag och i framtiden. Det handlar om syftet med verksamheten och vad som ska uppnås”.*

Citatet är taget ur Haparanda stads rekryteringspolicy och ska tillämpas överallt inom hela organisationen. Vid en mer pressad arbetsmarknad ökar betydelsen av att ta vara på kompetensen och nyttja den fulla potentialen hos arbetsgivaren.

Arbetsmiljö

Utöver att arbeta med ovan nämnda rekryteringsstrategier är arbetsmiljön en betydelsefull faktor för att verka som en attraktiv arbetsgivare och minska sjukfrånvaron.

För att ta reda på risker och avvikelser i arbetet används systemet KIA- kommunernas informationssystem om arbetsmiljö. Genom arbetssättet med rapporterings-systemet kan eventuella problem upptäckas, för att förebygga ohälsa i arbetet.

6. FÖRVÄNTAD UTVECKLING - STRATEGIDIALOG

Kommunens budgetprocess innefattar från 2017 en strategidialog, där nämnderna och de kommunala bolagen har fått beskriva sina utmaningar i en skriftlig rapport och en strategidialogdag har genomförts med ansvariga politiker och tjänstemän. Nedan är en sammanfattning över respektive strategidialog.

Strategidag – nämnder

Strategidagen utgick från den nya visionen - en framtid utan gränser och kommunfullmäktiges inriktningar där en rad utmaningar diskuterades samt kommande satsningar lyftes fram. Detta har sedan lyfts vidare i den måldiskussion nämnderna & styrelser haft.

”Vi skapar gränslös samverkan genom öppenhet och nyfikenhet”

Kommunfullmäktiges inriktning

Gränslös kommun att leva, verka och vistas i

- Samverkan
- Näringslivsutveckling
- Öka sysselsättning

I Haparanda har vi ett livs långt lärande

- Norrbottens bästa skola
- Utbildningsmöjligheter

” Vi skapar god livsmiljö och tar ansvar för en hållbar framtid”

Kommunfullmäktiges inriktning

Hållbar utveckling 2030

- Attraktiv bostadsort – Skolmiljöer, fritidsutbud, kulturutbud, service och boenden
- Personalförsörjning

Hållbar ekonomi

Hållbar infrastruktur

- Fiber - Möjliggör utbildning och arbete på distans
- Kommunikationsmöjligheter – Järnväg

”Vi skapar trygghet med respekt och acceptans”

Kommunfullmäktiges inriktning

Haparanda ska vara tryggt och jämlikt med goda förutsättningar för välmående och livskvalité

- Folkhälsa
- Tryggare samhälle

Sammanfattningsvis nedan visar på nämndernas kommande utmaningar, som även lyfts i de inlämnade rapporterna och under strategidagen.

Kommunstyrelsen
• Demografin
• Kompetensförsörjning
• Ökade investeringsbehov
• Miljö och hållbarhet

Samhällsbyggnadsförvaltningen
• Stärkt hållbarhets- och klimatarbete
• Ökade krav på tillsyn
• Utmaningar med kompetensförsörjning
• Samverkan

Socialnämnden
• Arbete med förebyggande insatser
• Ökad samverkan
• Anpassning till ett utökat behov inom Äldreomsorgen
• Kompetenshöjande insatser
• Generationsväxling - personalförsörjning
• Miljö och hållbarhet (Ny teknik)

Barn & Ungdomsförvaltningen
• Minskade barnkullar
• Anpassning till behov – rätt struktur
• Höja resultaten i skolan
• Satsning på hälsa, språkutveckling, IKT i skolan
• Personalförsörjning

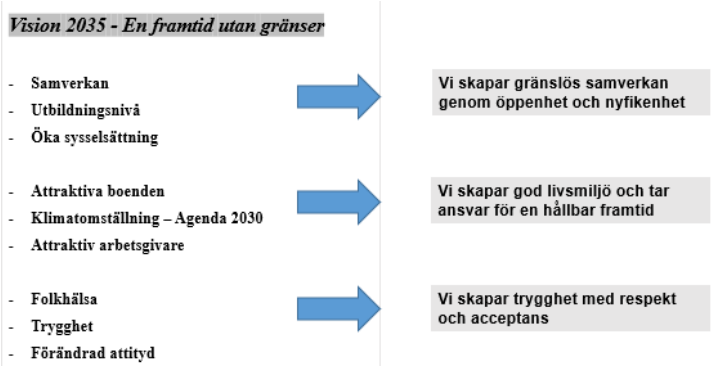

Strategidag – bolag

Stiftelsen HaparandaBostäder

Stiftelsen är ett allmännyttigt bostadsföretag som har till syfte att inom Haparanda kommun förvärva och förvalta fastigheter eller tomträtter samt bygga bostäder, affärslägenheter och kollektiva anordningar. Stiftelsen förvaltas av Haparanda kommun via ett samarbetsavtal och sysselsätter ca sju tjänster vilka utgörs av Fastighetsskötare, Styr & reglertekniker, VVS tekniker, Ventilationstekniker, Snickare, Ekonom, Upphandlare, Bostadsförmedlare, Reception, IT-avdelning, Bovärd, Projektledare, Fastighetschef samt Tekniskchef. Avtal med VD är tecknat separat.

Haparanda bostäder förvaltar idag 523 lägenheter i områdena Centrala Haparanda, Seskarö och Nikkala. Bruttoarean är på ca 38 500 m2 varav lokalarean på ca 5000 m2.

In- och utflyttning påverkar

Ett bostadsföretag är direkt påverkad av hur det är ställt i samhället i övrigt. Enligt SCBs prognos så kommer befolkningen i Haparanda kommun att minska med ca 700 personer fram till år 2035. Det innebär att behovet av bostäder sannolikt kommer att minska.

Investeringsstödet är någonting som finns i olika former och förändras fortlöpande. För närvarande är det möjligt att få upp till 4800 kr/kvm i stöd för nybyggnad. Villkoren för att få stöd är relativt hårt styrda.

Dom relativt låga räntorna är för närvarande gynnsamma för bostadsföretagen. Habo har de senaste åren haft till viss del av låneportföljen relativt högt säkrade räntor i ”ränteswappar” de sista ränteswapparna löper ut hösten 2022. Förhoppningen är att den låga räntenivån håller i sig över tid vilket ger Habo en möjlighet att få lägre räntekostnader i framtiden.

Ett övergripande mål för Habo är att vara en attraktiv hyresvärd och bibehålla samt öka värdena i byggnaderna. Detta uppnås genom hållbara investeringar och underhåll av byggnaderna.

Stiftarens mål och framtidsinriktning diskuterades under dagen, där frågor behandlades som

- Nyproduktion av bostäder?
- Utöka borgensåtagande från dagens 170 mkr?’
- Reinvestera i byggnaderna?
- Väl underhållna byggnader?
- Ta ett socialt ansvar som medför sänkta krav på affärsmässighet?
- Avyttra eller behålla mindre lönsamma fastighetsbestånd utanför centralorten?
- Anpassa eller nyproducera lokaler för nya företagsetableringar?

Haparanda Värmeverk

För att klara framtidens krav och värmebehov för Haparanda Värmeverks kunder har styrelsen under verksamhetsåret fattat beslut om att investera i en ny biobränsleeldad hetvattenpanna med rökgas-kondensering. Investeringen består även i anslutande kulvertledning, mark, byggnader, ackumulator och bränslemottagning. Investeringsprojektet kommer att pågå fram till slutet av år 2022.

Importen av det producerade energiöverskottet från Finland är baserat på enbart torv. Bolaget behöver idag betala för utsläppsrätter motsvarande ca 7-8 miljoner kronor årligen för tillstånd att släppa ut koldioxid (CO2) genererat vid torvförbränning. En kostnad som undviks med ett nytt klimatsmart biobränsleeldat värmeverk.

Totalt är ca fyra personer sysselsatta (år 2020). Två i drift inkl driftchef, en i administration och en i ledning- och ekonomistyrningsfunktion. Under 2021 utökas driftpersonalen med ytterligare en person, som ett led i att verksamheten utökar sin egen produktion i och med investeringen i ett nytt värmeverk.

STYRKOR

Kundunderlag, ca 60 GWh normalårskorrigerad fjärrvärmeleverans
Driftorganisation/beredskap
Finansiell styrka
Kontinuitet

MÖJLIGHETER

Etablering av nytt värmeverk på industritomten, Slipvägen (10 MW+RGK)
Etablering av nya villaområden, tex Närsta
Anslutning av fler fastigheter
CO2-fri värmeproduktion, till andel 85 % redan 2023
Modern effektiv förbränningsteknik
Större och längre avtal på bränsleområdet
Egen bränslehantering och mottagning på egen tomt
Nya samarbetspartners i bränsle- och drift/underhållsfrågor
Bli en tydligare aktör på skogsbränslemarknaden
Säkra en god lönsamhet under kommande verksamhetsår
Utveckla arbetssättet med stödsystemet EDP för ännu bättre kundnytta
Skapa bättre underlag till kompetensförsörjning inom fjärrvärme

SVAGHETER

Garanterad produktionskapacitet saknas
Föråldrad förbränningsteknik i FBP1
Saknad bränsleflexibilitet pga placering
Saknad produktionspåverkan och förmåga att styra vad som eldas
Svag miljöprofil kopplat till CO2-ekv (torv)
15 år som mottagare av annans produktion
Minskad lönsamhet m.a.a. ökade bränslekostnader
Valutapåverkade på 70-80% av kostnaderna (SEK/EUR)
Försäljningsorganisation som talar för varan
Systemstöd för "mina sidor"

HOT

Att vår egen kapacitet faller ifrån när sträng kyla råder
Reservkapacitet räcker inte till, försämrad leverans till kund
Massaindustrierna tar hand om bränsleveden i skogen
Biodrivmedelsindustrin tar hand om delar av skogen
Jungfruliga skogsbränslen minskar och priset stiger
Grenar och toppar (GROT) blir kvar i skogen
Minskad lönsamhet m.a.a. ökade bränslekostnader
Företag och fastighetsägare kräver fossilfri värme redan nu
Utbredd uppfattning att bergvärme skulle vara bättre
fastän möjlighet till fjärrvärme finns
EU-restriktioner rörande värdering av biogena utsläpp
CO2-priset stiger till riktvärde 100 euro/ton

Bolaget ser goda möjligheter att minska bränslekostnaderna för bränsle genom att välja BAT (best available tecnic) i kombination med fokusområdet bränslehantering och bränslelagring. Å andra sidan ökar kapitalkostnaderna och till viss del även driftkostnader men nettoeffekten mätt i ekonomiska termer är positiv för bolaget. Med ett nytt effektivt värmeverk och med CO2-fri produktion ökar möjligheterna till acceptabel långsiktig lönsamhet.

Investeringarna i Haparanda Värmeverk ABs verksamhet är lönsamma och betalar sig själv inom ramen för den affärsmässiga verksamheten. Lönsamheten i pågående projekt rörande nytt värmeverk bedöms återbetalningsbar inom ca 15 år trots att 50 % av investeringen avser annat än panna och processutrustning. En ny site skall etableras med tomt för lagring och bearbetning av bränslen, markanläggningar, byggnader samt en anslutande ledning upp till site.

Bottenvikens Reningsverk AB

Ägs till 65% av Torneå stad och 35% av Haparanda kommun. Bolaget har till uppgift att rena avloppsvatten från Haparanda och Torneå kommuner. Verksamheten är tillståndspliktig och står under tillsyn av myndigheter. Det senaste tillståndet är beviljat av länsstyrelsens Miljöprövningsdelegation 2018-05-03 och gäller tills vidare.

Bolaget leds av en styrelse bestående av 3 ledamöter samt en deltids VD. Bolaget har tre anställda, driftingenjör, laborant och maskinist.

De senaste åren har BRAB p.g.a. skärpta krav på utsläppsvärden gjort förändringar i processen i syfte att möta de nya kraven. Detta har under ett antal år påverkat ekonomin och då särskilt kassalikviditeten men även det egna kapitalet. Under 2020 blev det en klar förbättring av ekonomin då avgifterna för mottagning av avloppsvatten höjdes. För 2021 har ingen höjning av avgifterna gjorts men fr.o.m. 2022 har styrelsen beslutat om årliga höjningar på 3%.

Vad gäller investeringar under 2021 förväntas de pågående investeringarna gällande automatisering av driftövervakning och behandling av det externa slammets rejektvatten bli slutförda. Även åtgärder i fastigheten samt åtgärder i den yttre miljö planeras att genomföras under 2021. Åren därefter är det aktuellt att se över matarledningen från huvudpump-stationen (ca 0,7 km) samt huvudledningen (ca 3 km). För perioden 2021 – 2023 uppgår de budgeterade investeringarna till 9,7 Mkr.

Utmaningar framöver

Idag är BRAB:s maskinpark gammal och därmed också tekniken att rena avloppsvatten relativt gammal. Det är en stor utmaning att med dagens tekniska förutsättningar klara de miljökrav som ställs. Under 2020 har kvartalsmedelvärdena för fosfor uppnåtts under tre kvartal. Under kvartal 3 har inte kravet uppnåtts. Tillsynsmyndigheten har finformerats om detta.

En investering har påbörjats under hösten 2020 i syfte att minska fosforns belastning på verket. Investeringen innebär en särskild behandling av det externa slammets rejektvatten. Med denna investering kommer belastningen av fosfor att minska och skapa förutsättningar för stabila fosforvärden.

Miljömässiga Miljö- och klimatfrågor står idag högt på den politiska agendan. Det är inte osannolikt att kraven i framtiden kommer att skärpas ytterligare. Idag har inte BRAB något krav från myndigheter vad gäller utsläpp av kväve. I stora delar av Sverige har dock avloppsrenings-verken krav på nivåer för utsläpp av kväve.

Direkt lagstadgade utmaningar finns inte. Det som finns och påverkar bolagets verksamhet är de myndighetskrav som finns och som i sin tur påverkas av den miljö- och klimatpolitik som förs i EU och Sverige.

7. KOSTNADSNIVÅER

För att bedöma om en kommun är kostnadseffektiv kan jämförelser göras mot standardkostnad (en teoretisk beräknad kostnad givet den struktur kommunen besitter). Varje år uppdateras dessa siffror under juli/augusti och presenteras på www.kolada.se. Ett av målen för god ekonomisk hushållning för kommunen är att nettokostnadsavvikelse för respektive verksamhet skall minska årligen för att uppnå balans i ambitions och effektivitetsnivå. Vidare tas en årlig utveckling fram för nämndernas verksamheter utifrån sk. prislappar, som bygger på befolkningsförändringen från SCB:s prognos till 2035.

Prislappar

Förändring i antal	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Förskola inkl förskoleklass 1-6 år	-17	-22	-17	-8	-8	-20	-11
Grundskola 7-15 år	-12	-3	-4	-38	-23	-29	-31
Gymnasieskola 16-18 år	21	-8	-4	-5	-4	16	-3
ÄO 65-79 år	11	4	-4	-10	-23	-30	-58
ÄO80-89 år	33	-1	11	20	27	43	29
ÄO 90-	5	14	1	6	0	3	10

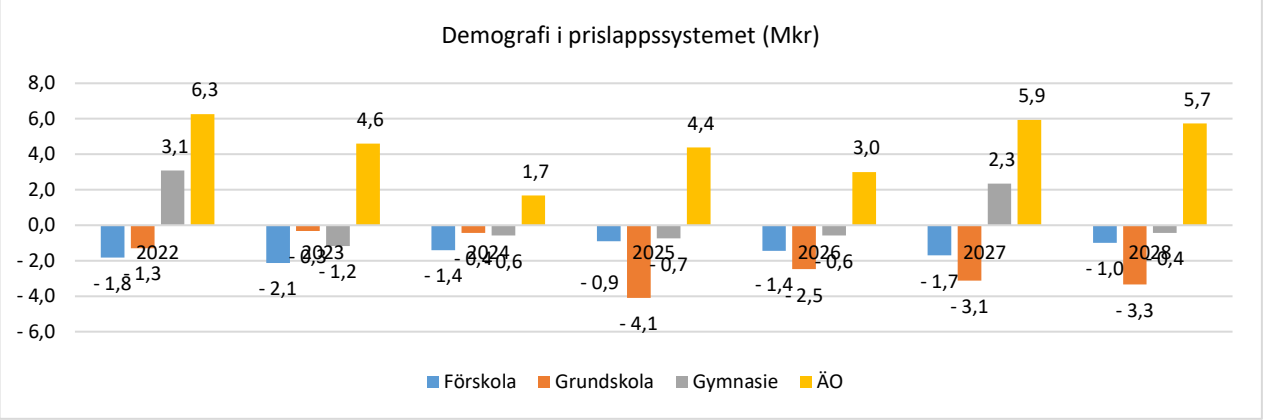

I MKR	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Förskola	-1,8	-2,1	-1,4	-0,9	-1,4	-1,7	-1,0
Grundskola	-1,3	-0,3	-0,4	-4,1	-2,5	-3,1	-3,3
Gymnasie	3,1	-1,2	-0,6	-0,7	-0,6	2,3	-0,4
BUN	**0,0**	**-3,6**	**-2,4**	**-5,7**	**-4,5**	**-2,5**	**-4,8**
ÄO	6,3	4,6	1,7	4,4	3,0	5,9	5,7
SN	**6,3**	**4,6**	**1,7**	**4,4**	**3,0**	**5,9**	**5,7**

Haparanda - Jämföraren

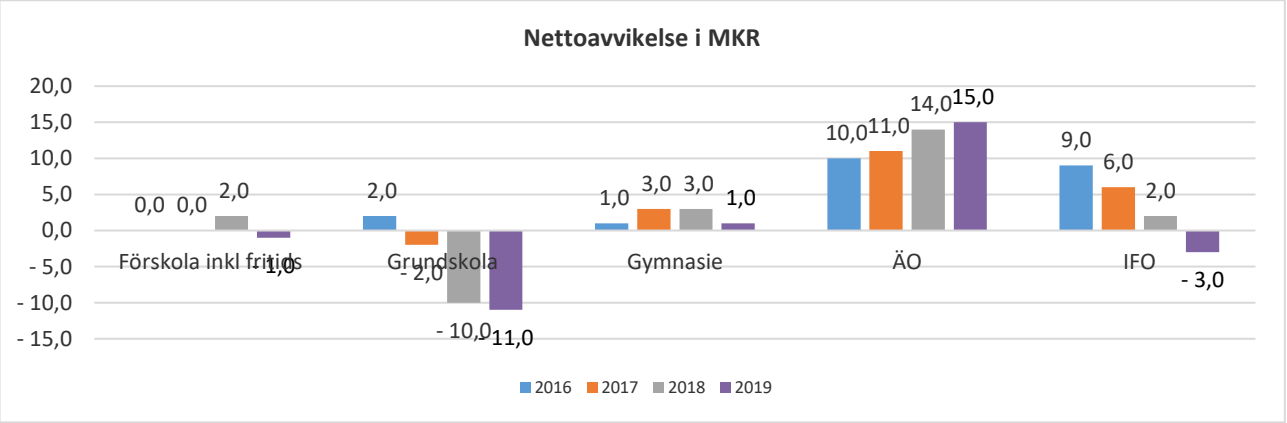

8. MÅL, INRIKTNINGAR & INDIKATORER

Nedan redovisas gällande inriktningar, mål och indikatorer som ligger till grund för kommunens och dess bolag verksamhetsplanering kommande period.

8.1 God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att såväl kommunens och de kommunala bolagens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsenligt och effektivt.

Nämnder, bolag och styrelsen ska:

- ha god budgetföljsamhet som ett prioriterat mål.
- löpande under året följa upp de verksamhetsmässiga och ekonomiska utfallen.
- vid en budgetavvikelse för helåret på 0,5 % upprätta en åtgärdsplan för hur budgetföljsamhet ska uppnås och som vidarerapporteras till kommunstyrelsen.
- ha en tillräcklig intern kontroll.
- ha en rättvisande och aktuell redovisning.

Utöver kommunfullmäktige inriktningsmål har staden tagit fram specifika mål för att bedöma kommunkoncernens ekonomiska ställning samt mål för god ekonomisk hushållning, vilket fastställts av kommunfullmäktige under 2015. Dessa kan revideras när den årliga budget och strategiplanen fastställs.

Riktlinjer för God Ekonomisk Hushållning för Kommunkoncernen
Resultatöverskott på 2 % av skatter- och statsbidrag
Kommunkoncernens årliga nettoamortering skall vara minst 10 mkr på befintlig låneskuld. Därutöver skall vid försäljning av värdepapper, fastigheter eller mark (inklusive resultatet av exploateringsverksamhet) minst 50 % av realisationsvinsten amorteras eller omallokeras till andra tillgångsslag.
Investeringar skall vara självfinansierade.
Kommunkoncernens soliditet skall stärkas årligen för att ett långsiktigt mål om 60 % soliditet exklusive ansvarsförbindelse skall uppnås.
Driftens budgetavvikelse skall vara 0 eller positiv
Kommunens likviditet skall motsvara minst 5,0 % av skatter och statsbidrag
Sjukfrånvaron skall minskas årligen och vara lägst i Norrbotten.
Energiförbrukningen skall minska med 2,5 % i kommunkoncernens fastighetsbestånd.
Nettokostnadsavvikelse* för respektive verksamhet skall minska årligen för att uppnå balans i ambitions och effektivitetsnivå: **Förskola** **Fritidshem** **Grundskola** **Gymnasieskola** **Individ- och familjeomsorg** **Äldreomsorg** Nämnderna bör på nämndnivå följa upp och analysera ev. avvikelser för sina specifika verksamheter, till exempel kostnad per elev, kostnad per brukare etc.

8.2 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har 6 övergripande inriktningar (mål) mot Vision 2035. Under den kommande perioden prioriteras följande områden som ska ligga till grund för nämndernas målarbete.

Vision 2035	Kommunfullmäktiges prioriteringar
Vi skapar gränslös samverkan genom öppenhet och nyfikenhet	En gränslös kommun att leva, verka och vistas i
	I Haparanda har vi ett livslångt lärande
Vi skapar god livsmiljö och tar ansvar för en hållbar framtid	Hållbar utveckling (Agenda 2030)
	Hållbar ekonomi
	Hållbar infrastruktur
Vi skapar trygghet med respekt och acceptans	Haparanda ska vara tryggt och jämlikt med goda förutsättningar för välmående och livskvalité

Förändringar driftbudget – KF

Förändring drift tkr	2022	2023	2024
Valnämnd	75	-75	75
Digitalisering KF möten	150		
Total drift förändring	**225**	**-75**	**75**
Ny budgetram Kommunledningsförvaltning	**10 300**	**10 225**	**10 300**

8.3 Kommunstyrelsen

Mål

Vision 2035	Kommunfullmäktiges prioriteringar	Nämndens mål	Indikatorer
Vi skapar gränslös samverkan genom öppenhet och nyfikenhet	En gränslös kommun att leva, verka och vistas i	Aktiv och levande samverkan mellan Haparanda & Tornio samt med andra kommuner	Antalet gemensamma: Evenemang/aktiviteter och samarbetsprojekt
		HaparandaTornio stärker sitt plats- och varumärke	Ökat antal evenemang
			Ökat antalet besöksnätter
			Ökat antal gränspasseringar
		Innovativa lösningar för att stimulera näringslivsutveckling	Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI ska uppgå till minst 75
			Öka antal nyregistrerade företag, antal/1000 invånare
			Förbättrat företagsklimat enl. Svenskt Näringsliv, ranking
			Ökad andel kvinnliga företagare
			SKR:s Nöjd Anbudsgivare Index (NAI) ska tillhöra de 25 % högsta i undersökningen
		Innovativa lösningar för att öka sysselsättningen	Minskad arbetslöshet 18-64 år
			Minskade kostnader för försörjningsstöd
			Ökad andel i arbetsmarknadspolitiska program
		Innovativa lösningar för att stimulera landsbygdsutveckling	Främja ökning antalet bredbandsuppkopplingar utanför Haparanda tätort (5 % jmf med tidigare år eller antalsmässigt minst 30 nya uppkopplingar)
			Årligen genomföra minst 3 lokala ”byavandringar” i kommunen där både utvecklingsmöjligheter och behov av uppgradering av livsmiljö för lokal landsbygdsutveckling dokumenteras samt inom överenskommen tidsperiod återkopplas
			Kluster bilda årligen minst 4 företag som verkar på landsbygden och erbjuda särskild utbildning/stöd för deras affärsutveckling
			Bedriva årligen en riktad aktivitet för att stimulera ett ökat året-runt-boende utanför tätorten (mäts med genomförd eller inte)
			Erbjuda stöd till minst 3 landsbygdsföretag (även lantbruk) för deras behov av generationsskifte
			Bedriva samverkan med andra aktörer för ökad service utanför tätorten
	I Haparanda har vi ett livslångt lärande	Möjliggöra eftergymnasial utbildning	Möjliggöra eftergymnasiala ”förutbildningar” i Haparanda (behov inför programutbildning som numera fysiskt sker på befintliga universitetens campus), men även distansutbildning via lokalt lärcentra kan som vara en alternativ lösning för programutbildning.
			Skapa inledande samverkan med högskolor/universitet i Sverige eller Finland för utbildning (distans med hjälp av lokalt lärcentra)
			Utveckla ett högskoleförbund/avtalssamverkan med närliggande kommuner

Vision 2035	Kommunfullmäktiges prioriteringar	Nämndens mål	Indikatorer
Vi skapar god livsmiljö och tar ansvar för en hållbar framtid	Hållbar utveckling (Agenda 2030)	Ökad kunskap och måluppfyllelse gällande Agenda 2030	Minst 4 av 17 mål har implementerats
			Antal aktiviteter/projekt som bidrar till Agenda 2030:s måluppfyllelse
	Hållbar ekonomi	Budget i balans	Ekonomiskt utfall för drift inom kommunstyrelsen
			Ekonomiskt utfall för investeringar inom kommunstyrelsen
	Hållbar infrastruktur	Attraktiva boendemiljöer	Möjliggöra ökad aktiv fritid med ett brett varierat utbud för alla ålderskategorier (ökat antal aktivitet , minst 5 % ökning jämfört med tidigare år)
			Kommunen ska ha minst ett detaljplanelagt strandnära område för bostäder med lediga fastigheter till försäljning
			Kommunen ska ha byggklar mark för bostäder i de större samhällena Haparanda, Nikkala, Karungi och Seskarö till försäljning
		Hållbara infrastruktursatsningar inom Väg & GC Nät, belysning, VA	Genomförda ny- & reinvesteringar
		Förbättrade kommunikationer	Ökat antal avgångar med buss och tåg
		Förstärkt digital infrastruktur	Ökad tillgång till fiber om minst 100 Mbit/s, andel (%)
		Hållbarhet i kommunens fastighetsbestånd	Minskad energiförbrukning (-2,5%)
Vi skapar trygghet med respekt och acceptans	Haparanda ska vara tryggt och jämlikt med goda förutsättningar för välmående och livskvalité	Offensiva insatser i folkhälsoarbetet	Förbättrat resultat i medborgarundersökning, KKiK, ÖJ gällande: folkhälsa/levnadsvanor
		Attraktiv arbetsgivare	Förbättrade resultat för medarbetarengagemang (HME)
			Minskad sjukfrånvaro
		Ökad trygghet	Förbättrat resultat i medborgarundersökning, KKiK, ÖJ gällande: trygghet
		Innovativa lösningar för ökad jämlikhet	Samverka i minst ett utbildningsprojekt med region Norrbotten och andra aktörer för att enligt vår egen Vision 2035 samt RUS och Agenda 2030 för att främja förändring av nuvarande samhällsstruktur och lokalt näringsliv till ett samhälle med ökad jämlikhet. (mäts med genomförd eller inte)
		Stimulera utveckling av nya mötesplatser	Antal nya mötesplatser

Förändringar driftbudget- KS

Kommunledningsförvaltning			
Förändring drift tkr	**2022**	**2023**	**2024**
Samverkan Östra Norrbotten	250		
Näringslivsbefrämjande (1,7mkr)			
Livslångt lärande	500		
Pension och löneökningar	3 500		
Hållbarhetsarbete Agenda 2030	1 000		
Intern kommunikation	500		
Attraktiva jämställda kommuner		2 000	
Exploatering/Markinköp			
Total drift förändring	**5 750**	**2 000**	**0**

Teknisk förvaltning	2022	2023	2024
Förändring drift tkr			
Tekniska - Röjning/underhåll (3mkr)	0		
Total drift förändring	**0**	**0**	**0**
Ny budgetram Tekniska förvaltning	**31 718**	**31 718**	**31 718**

Räddningstjänst	2022	2023	2024
Förändring drift tkr			
Total drift förändring	**0**	**0**	**0**
Ny budgetram Räddningstjänst	**7 767**	**7 767**	**7 767**
Summa kommunstyrelsen	**100 207**	**102 207**	**102 207**

8.4 Barn och ungdomsnämnden

Mål Barn & ungdomsnämnden 2021

Vision 2035	Kommunfullmäktiges prioriteringar	Nämndens mål	Indikatorer
Vi skapar gränslös samverkan genom öppenhet och nyfikenhet	En gränslös kommun att leva, verka och vistas i	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Torneå	Antalet samarbetsaktiviteter i Haparanda
			Antal samarbetsaktiviteter
		Öka kommunens attraktivitet genom kultur	Nöjdhet hos besökare/deltagare
			Nöjd medborgar-index Kultur
	I Haparanda har vi ett livslångt lärande	Utveckla/fördjupa kontakten med hemmet	Antal kontakter via nyskapande kontaktsätt
		Norrbottens bästa skola för bättre måluppfyllelse	Elever i ÅK 9 meritvärde kommunala skolor (17 ämnen)
			Elever i ÅK 9 som är behöriga till yrkesprogram
			Andel sökanden till Tornedalsskolan i gymnasievalet
			Antal barn i minoritetsspråksförskola
			Nöjdhet hos vårdnadshavare över kontakter med skolan
			Andel elever som svarar att de ofta eller alltid har arbetsro i klassen (Elevhälsoenkät åk 4, 7 och gymnasiet åk 1
Vi skapar god livsmiljö och tar ansvar för en hållbar framtid	Hållbar utveckling (Agenda 2030)	Ökad kunskap och måluppfyllelse angående Agenda 2030	Antal aktiviteter/projekt som leder till ökad måluppfyllelse inom Agenda 2030
		Grön flagg certifierade förskolor	Andel förskolor
		Öka andelen ekologiska livsmedel i verksamheten	Andel ekologiskt
Vi skapar trygghet med respekt och acceptans	Haparanda ska vara tryggt och jämlikt med goda förutsättningar för välmående och livskvalité	Förbättra det förebyggande folkhälsoarbetet	Deltagartillfällen i idrottsföreningar antal/invånare 7-20 år könsuppdelat (Kolada)
			Andel invånare med bra självskattat hälsotillstånd (Medborgarundersökning)
			Andel elever som anger att de mår bra eller mycket bra (Elevhälsosamtal)
			Andel elever som anger att de trivs med sig själv bra eller mycket bra (Elevhälsosamtal)
			Andel elever med daglig fysisk aktivitet med minst 60 minuter (Elevhälsosamtal)
		Öka kommunens attraktivitet genom meningsfull fritid för alla	Nöjdhet hos besökare/deltagare
			Nöjd medborgare-Index idrott- och motionsanläggningar (Medborgarundersökning)
			Antal besökare i ungdomsverksamhet
		Attraktiv och jämställd arbetsgivare	Andel chefer med upp till 30 medarbetare
			Omsättning anställda
			Medarbetarengagemang (HME) Förskola
			Medarbetarengagemang (HME) Grundskola och f-skoleklass
			Medarbetarengagemang (HME) Gymnasieskola
			Medarbetarengagemang (HME) Kultur & fritid
			Löner könsuppdelat
			Medarbetarenkät - rek. Arbetsgivaren
		Budget i balans: Utveckling styrning av kvalitet och ekonomi inom nämndens verksamhetsområden	Obehörig undervisning i alla ämnen åk 1-9
			Bemanningsgrad i procent mot timplanen (Stratsys)
			Budgetutfall

Förändringar driftbudget BUN

Barn och ungdomsförvaltningen Förändring drift tkr	2022	2023	2024
Effektivisering demografi (skola/fritid/kultur)	-2 020	-2 300	
Demografi	1 000		
Smådjursstallet	1 700		-1 400
Skolskjuts	1 000		
Total drift förändring	**1 680**	**-2 300**	**-1 400**
Ny budgetram	**258 485**	**256 185**	**254 785**

8.5 Socialnämnden

Mål Socialnämnden

Vision 2035	Kommunfullmäktiges prioriteringar	Nämndens mål	Indikatorer (fastställs av nämnden under hösten 2021)
Vi skapar gränslös samverkan genom öppenhet och nyfikenhet	En gränslös kommun att leva, verka och vistas i		
	I Haparanda har vi ett livslångt lärande		
Vi skapar god livsmiljö och tar ansvar för en hållbar framtid	Hållbar utveckling (Agenda 2030)	Långsiktigt hållbart samhälle	
	Hållbar ekonomi	Bästa kvalité och service inom de givna ekonomiska förutsättningarna	
	Hållbar infrastruktur		
Vi skapar trygghet med respekt och acceptans	Haparanda ska vara tryggt och jämlikt med goda förutsättningar för välmående och livskvalité	Motverka våld i nära relationer	
		Värdeskapande relationer genom öppenhet och kommunikation	

Förändringar driftbudget SN

Socialnämnden	2022	2023	2024
Förändring drift tkr			
Demografi	4 000	2 500	2 500
AME - Försörjningsstöd	-1 500		
Total drift förändring	**2 500**	**2 500**	**2 500**
Ny budgetram	**277 475**	**279 975**	**282 475**

8.6 Samhällsbyggnadsnämnden

Mål Samhällsbyggnadsnämnden

Vision 2035	Kommunfullmäktiges prioriteringar	Nämndens mål	Indikatorer
Vi skapar god livsmiljö och tar ansvar för en hållbar framtid	Hållbar utveckling (Agenda 2030)	En trygg och hälsosam miljö	Antal tillsynstillfällen av förskolor, skolor, lekparker, skolmat
			Säker skolväg, Tydligare skyltning
			Tillsynskampanj av tobaksreklam
		Förbättrade trafikmiljöer	God sikt i korsningar
			Ordnade parkeringsplatser (att verksamheter har anpassade parkeringsplatser)
			Begränsad tomgångskörning
		Klimatanpassade fastigheter	Energisnålare uppvärmning
			Energisnålare fastigheter
			Antal jord- och bergvärmeinstallationer
			Godkända eldstäder
			Hur man eldar
			Kompostering antal rådgivningstillfällen
		Förbättrad folkhälsa	Frisk luft och bra vatten (mätningar av dessa).
			Matkvalitet på restauranger, ursprungsmärkning, hygien.
			Tillsyn av hälsovådliga miljöer. Tobakstillsyn.Sbn
			Attraktiva friluftsmiljöer och vandringsmiljöer, skyltar och info.
			Fler hundlatriner
			Kommunsamverkan, antal gånger.
		Attraktiva boendemiljöer	Strandnära och attraktiva lägen. Antal byggärenden.
			Vårdade landskap
			Handläggningstider

Förändringar driftbudget – SBN

Samhällsbyggnadsnämnden	2022	2023	2024
Förändring drift tkr			
Total drift förändring	**0**	**0**	**0**
Ny budgetram	**4 580**	**4 580**	**4 580**

9. BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR

Nedan redovisas de antaganden som gjorts gällande budgetförutsättningarna för den kommande treårsperioden. Under de kommande åren kommer kostnadsutvecklingen inom den kommunala verksamheten innebära att nya arbetssätt, rutiner och driftsformer måste implementeras. På detta sätt kan den kommunala verksamheten även fortsättningsvis leverera välfärdstjänster av hög kvalitet till kommunmedborgarna samtidigt som nya verksamheter ges förutsättningar att utvecklas för att möta nya behov.

Antaganden om skatter & Statsbidrag
SKR löpande prognoser ligger som grund för beräkning av skatter & statsbidrag och underlaget justeras löpande.

Antagande av befolkningsutveckling
Befolkningsantagningen för beräkning av skatter och statsbidrag ligger på -50 personer årligen för planen 2022-2024 enligt beslut i KF 2013-06-10.

Kompensation för löneökningar & justering av kapitalkostnader
Verksamheterna skall kompenseras för löne- och kapitalkostnadsökningar. Medel för detta budgeteras centralt som efter genomförda förhandlingar fördelas till verksamheterna. För löne- & pensionsökningar avsätts under den kommande treårsperioden drygt 36,0mkr (samt ett tillskott om 3,5 mkr för 2022). Underlaget för kompensationen kommer att justeras löpande efter SKR-prognoser. Justering av medel för kapitalkostnader sker för både kostnadsökning samt kostnadsminskning. Kompensation ges inte till löpande prisökningar.

Fondering av pensionsmedel
Fondering av pensionsmedel skall ske i den omfattning som ekonomi och likviditet tillåter. Att amortera på anläggningslånen utöver det planerade kan vara ett alternativ till fondering.

Amortering på anläggningslån
10 miljoner årligen och vid eventuell försäljning av anläggningstillgångar/reavinster amorteras minst hälften av försäljningslikviden eller omallokeras till andra tillgångsslag.

Investeringar
Bruttoinvesteringarna kommer sammantaget under tre år framåt (2022–2024) att uppgå till ca 221 mkr. Avskrivningsunderlaget justeras efter rådande investeringsplan. Kommunfullmäktige beslutar i samband med antagande av budget och strategiplan att ge kommunstyrelsens i uppdrag att lösa eventuella finansieringar med intern omfördelning, löpande under budgetåret, inom befintlig investeringsram.

Nyupplåning samt omsättning av lån under året

Vid fråga om nyupplåning under ett enskilt år skall detta beslutas av fullmäktige. I samband med antagande av Budget och strategiplan beslutar fullmäktige att kommunstyrelsen har under perioden 2022–2024 rätt att omsätta lån, dvs låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under 2022–2024.

Skattesats
Skattesatsen föreslås vara oförändrad för år 2022 d.v.s. 22,50 kr

Känslighetsanalys

En kommun påverkas många gånger av händelser utanför dess egen kontroll. Ett sätt att göra detta tydligt är att upprätta en känslighetsanalys som visar hur olika förändringar påverkar kommunkoncernens finansiella situation. I tabellen nedan redovisas hur ett antal faktorer som kan påverka kommunkoncerns finansiella resultat.

Effekt på koncernens intäkter	**Förändring**	**Effekt +/- mkr**
Skatteintäkter	1%	4,0 mkr
Generella statsbidrag & utjämning	1%	2,9 mkr
Bidrag fr staten	1%	0,7 mkr
Löpande avgifter, hyror, ersättn.	1%	1,4 mkr
Övriga bidrag.	1%	0,4 mkr
Effekt på koncernens kostnader		
Personalkostnader exkl pension	1%	5,1 mkr
Pensionskostnader	1%	0,4 mkr
Förändrad diskonteringsränta pensionsskuld	1%-enhet	50,0 mkr
Kostnadsutveckling exkl personal	1%	2,8 mkr
Förändrad upplåningsränta	1%-enhet	0,9 mkr

Störst effekt på den kommunala koncernens intäkter har 1 % förändring på skatteintäkterna, därefter kommer generella statsbidrag & utjämning samt de löpande avgifterna.

På kostnadssidan är det personalkostnader som den procentuella förändringen får störst effekt. Vid en procents förändring av diskonteringsräntan ökar kommunkoncernens pensionsskuld med ca 50 mkr och soliditeten försämras med drygt. 4,4%.

I tabellen nedan illustreras Haparanda Kommuns känslighet som inte är olik kommunkoncernens.

Effekt på kommunens intäkter	**Förändring**	**Effekt +/- mkr**
Skatteintäkter	1%	4,0 mkr
Generella statsbidrag & utjämning	1%	2,9 mkr
Bidrag fr staten	1%	0,7 mkr
Taxor, avgifter, hyror m.m.	1%	0,6 mkr
Övriga bidrag	1%	0,4 mkr
Effekt på kommunens kostnader		
Personalkostnader exkl pension	1%	5,1 mkr
Pensionskostnader	1%	0,4 mkr
Förändrad diskonteringsränta pensionsskuld	1%-enhet	50,0 mkr
Kostnadsutveckling exkl personal	1%	2,4 mkr
Förändrad upplåningsränta	1%-enhet	0,6 mkr

10. Uppdrag nämnder och styrelser 2022-204

Driftbudget Kommunfullmäktige
Drift: 2022: +225.000 kr, 2023: -75.000 kr, 2024: 0 kr

Kommunfullmäktige tillförs 225.000 kronor varav 75.000 avser kostnader kopplat till valåret. 150.000 kronor är kopplat till en ökad digitalisering av fullmäktigesammanträden och tillgänglighetsdirektivet.

Kommunstyrelsen med dess förvaltningar
Drift: 2022: + 4.750.000 kr, 2023: + 2.000.000 kr, 2024: + 0 kr

Kommunstyrelsen och dess förvaltningar tillförs 2022 5.750.000 kr varav större delen är kopplat till ökade kostnader för pensioner och löner.

Medel tillförs även till arbetet för ökad samverkan i Östra Norrbotten, Livslångt lärande och kommunikation. 1.000.000 kronor tillförs för arbetet med Agenda 2030 och hållbarhet. De medel som tillfälligt tillfördes tekniska förvaltningens drift 2020 om 3.000.000 kronor för åren 2020-2021 för att arbeta med att lyfta staden permanentas.

Ett arbete med att skapa attraktiva områden för nybyggnation och etableringar av ny industri kommer att påbörjas. Detta är svårt att idag prissätta då det kan vara fråga om olika typer av kostnadsslag antingen drift eller investering. Kommunstyrelsen har för avsikt att återkomma till fullmäktige när detta förtydligas. Arbetsmarknadsenheten och

Näringslivsenheten får i uppdrag att tillsammans med Barn och ungdomsförvaltningen undersöka möjligheterna att etablera utbildning inom yrkeshögskolan och annan högre utbildning. 2023 tillförs 2.000.000 kronor för det fortsatt arbetet för attraktiva och jämställda kommuner då projekttiden löper ut. För 2024 finns idag inga planer för ramutökningar.

Samhällsbyggnadsnämnden och dess förvaltning
Drift: 2022: oförändrat, 2023: oförändrat, 2024: oförändrat

Samhällsbyggnadsnämnden och dess förvaltning erhöll en utökad ram 2020 om 400.000 kronor för arbete med hållbarhetsfrågor.

Kommunledningsförvaltningen tillförs 1.000.000 kr för att jobba kommunövergripande med hållbarhetsfrågor en del av dessa medel kan användas till att dra nytta av samhällsbyggnadsförvaltningens kompetens och internfaktureras. Likaså blir samhällsbyggnadsförvaltningen involverad i arbetet med att skapa attraktiva boendeområden, översyn av detaljplaner och inköp av markområden. Även detta internfaktureras.

Socialnämnden med dess förvaltning
Drift: 2022: +2.500.000 2023: +2.500.000, 2024: +2.500.000

Socialnämnden tillförs 4.000.000 kr på grund av demografi och därigenom får även den ökade delen inom den kommunala skatteutjämningens genomslag. Arbetet med att minska nettokostnadsavvikelsen inom socialnämndens verksamhet fortsätter. Den satsning som gjorts för att minska försörjningsstödet fortsätter och 1.500.000 överförs från försörjningsstöd till Arbetsmarknadsenheten som tidigare planerats.

För åren 2023 och 2024 tillförs ytterligare 2.500.000 kronor per år i ramutökning baserat på den demografiska utvecklingen.

Barn och ungdomsnämnden med dess förvaltning
Drift: 2022: +1.680.000 kr, 2023: -2.300.000 kr, 2024: -1.400.000 kr

Barn och ungdomsnämndens ram 2022 utökas med 1.680.000. Arbetet med skolstruktur fortsätter och nettoeffekten bedöms uppgå till en besparing om 1.020.000 kr då den kommunala kostnadsutjämningen får genomslag. Förvaltningen får i uppdrag att se över skolskjutsreglementet för att bland annat ge fler gymnasieungdomar på landsbygden möjlighet att nyttja skolskjuts till och från skolan. Även avståndskriteriet för de yngsta barnen (f-åk3) kan vara föremål för revidering från dagens 3 km till 2 km. Barn och ungdomsnämnden tillförs medel för att möta de kostnadsökningar som en revidering av reglementet kan komma att medföra.

1.700.000 kr tillförs för att under två år kunna fungera som medfinansiering till en ansökan hos Allmänna arvsfonden från smådjursstallet om uppförande av en ny byggnad för deras verksamhet. Byggnaden beräknas kosta drygt 8.000.000 kronor enligt deras ansökan och bidrag från Arvsfonden kan maximalt uppgå till 5.000.000.

Vidare ges i uppdrag att utveckla gymnasiets utbildningsprogram och utbud för att kunna möta framtida elevers behov och önskemål gällande utbildningar, samt att tillsammans med Arbetsmarknadsenheten och Näringslivsenheten undersöka möjligheterna att etablera utbildning inom yrkeshögskolan och annan högre utbildning.

2024 reduceras ramen med 1.400.000 kr då byggnationen av smådjursstallet bedöms vara klar. Resterande medel 300.000 kr beräknas behövas som ett utökat driftsbidrag för verksamhet och underhåll av smådjursstallet. 2023 bedöms den förändrade demografin, med mindre barnkullar, kopplat till skolstruktur fullt genomslag och en minskning av ram motsvarande 2.300.000 kr sker.

Investeringsbudget

Större förändringar och inriktningar beskrivs nedan i text i det stora hela hänvisas dock till det totala beloppet (gula rader i investeringsbudgeten) för respektive enhet och förvaltning i tabellverket. Investeringsbudgeten skall ses som en helhet och har budgeterats som ramar för förvaltningarna. **De nedbrutna siffrorna ska ses som indikativa kostnader och respektive styrelse/nämnd har möjlighet att göra förändringar inom ramen om utrymme och behov uppstår.**

Arbetet med att få fram kostnader för simhall/badhus pågår och kommunstyrelsen avser att återkomma till kommunfullmäktige under november månad 2021 med ett förslag på hur frågan ska få en lösning.

Räddningstjänst: Till räddningstjänsten avsätts 7.000.000 kr utöver normal investeringsbudget (400.000 kr) för investering i en ny brandbil 2022. Räddningstjänsten bemyndigas att göra upphandling av ny brandbil redan under 2021 då leveranstiden är 1 år.

Landsbygdsutveckling: Till område landsbygdsutveckling tillförs utöver normal investeringsbudget (450.000 kr/år) 1.850.000 kr för investeringar i skärgården under 2022 samt 2.600.000 för fortsatta investeringar i skärgården under 2023. Investeringar sker i enlighet med den handlingsplan/strategi för Haparanda skärgård som beslutats om under 2021.

Tekniska: Investeringsramen för områdena fastigheter, vägar och VA utökas från normala 8.000.000 kr per område till 10.000.000 kr per år under perioden. Område VA är taxefinansierat och därav följer att taxan höjs med 3 procent per år under de kommande åren vilket beslutats i samband med budget 2021.

2022: Teknik fastigheter får en sammanlagd investeringsram om 46.000.000 kr varav 20.000.000 kr är omdisposition från 2021 gällande skolstruktur matsal Gränsskolan.

1.000.000 kr kopplat till ombyggnation Hälsocentralen omdisponeras till 2021. Medel tillförs för utveckling av strandenområde/EU-park, utemiljöer som stimulerar till möten och ökad folkhälsa och välbefinnande, GC-vägar, belysningspunkter samt stenarm och renovering av kvarnar i Kukkola kulturby. Stor vikt läggs på att jobba med attraktivitet och mötesplatser för människor runt om i kommunen.

Investeringsmedel för att byta ut is-aggregatet på Kuben/Gränsvallen tillförs för 2022.

2023-2024: Teknik fastigheter får en sammanlagd investeringsram om 71.500.000 kr. Under perioden påbörjas renovering av Tornedalsskolans lokaler samt ombyggnation av fd. Klippans äldreboende för att kunna fungera som Bibliotek och mötesplats för alla åldrar. Medel för att byta tak på Kuben tillförs samtidigt som arbetet med att skapa attraktivitet och trygghet fortsätter runt om i kommunen. Teknik vägar: Investeringsramen för gator/vägar utökas med 2.000.000 kr till 10.000.000 kr för 2022. 2023-2024: Investeringsramen för gator/vägar bibehålls på en nivå om 10.000.000 kr/år under perioden. Teknik VA: Investeringsramen för reinvesteringar i VA är 10.000.000 kr som taxefinansieras. 2023-2024: Investeringsramen för reinvestering i VA bibehålls på en nivå om 10.000.000 kr/år under perioden.

Övriga investeringar: Investeringsramen för samverkan med Torneå höjs med 150.000 kr till 500.000 kr/år under perioden 2022-2024. En särskild satsning om 600.000 kr görs 2022 för att ta fram en digital guide i form av en kommunal stadsvandringsapp där sevärdheter och kommunens historia kan synliggöras.1.800.000 kr avsätts 2022 för investering i järnvägsstation för att möjliggöra en enklare servering av varm mat och fika som ett led i utvecklingen av Järnvägsstationen som ett besöksmål.

Barn och ungdomsnämnden 2022 avsätts 2.100.000 kr för byte av skolmöbler samt utveckling av lekmiljöer som stimulerar till fysisk aktivitet på skolgårdar. 2023-2024: 2.100.000 kr avsätts årligen framförallt för byte av skolmöbler

Socialnämnden: 2022 avsätts 1.500.000 kr till investeringar av välfärdsteknik utöver den normala investeringsbudgeten om 1.000.000 kr/år. 2023-2024: 5.000.000 kr/år tillförs för investeringar i inventarier i det nya äldreboendet Hemstranden/Kotiranta.

Amorteringar/upptagande av nya lån

Under budgetperioden är behovet av investeringar stort varför kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att inga amorteringar görs under perioden 2022-2024 för att minska behovet av upptagande av nya lån. Om amorteringsutrymme finns på grund av att investeringar kan genomföras till lägre kostnad eller måste skjutas framåt i tiden bemyndigas kommunstyrelsen att göra amorteringar om kassaflödet så medger.

	2022	2023	2024
Kommunfullmäktige	**10 385**	**10 235**	**10 385**
Fullmäktige	1 160	1 085	1 160
Revision	950	950	950
Valnämd	100	25	100
Överförmyndarverksamhet	675	675	675
Resolutionsfond	7 500	7 500	7 500
Kommunstyrelse	**100 207**	**102 207**	**102 207**
Kommunledningsförvaltning	60 722	62 722	62 722
Fastighetsförvaltning	31 718	31 718	31 718
Räddningstjänsten	7 767	7 767	7 767
Pensionsåtaganden	**21 756**	**21 756**	**21 756**
Barn & ungdomsnämnden	**258 485**	**256 185**	**254 785**
Samhällsbyggnadsnämnden	**4 580**	**4 580**	**4 580**
Socialnämnden	**277 475**	**279 975**	**282 475**
Summa driftbudget	**672 888**	**674 938**	**676 188**
Ansvarsåtaganden, borgen	400	400	400
Kapitaltjänst			
Intern ränta	-42 849	-42 849	-42 849
Avskrivning			
Summa	**630 439**	**632 489**	**633 739**
Kapital- & utrangeringskostn	**3 333**	**3 333**	**3 333**
Löne & pensionsökning 2021	12 000	12 000	12 000
Löne & pensionsökning 2022	12 000	12 000	12 000
Löne & pensionsökning 2023		12 000	12 000
Löne & pensionsökning 2024			12 000
Till resultatbudget	**657 772**	**671 822**	**685 072**

TABELL 5: Driftsbudget

Resultaträkning (Budget)	2021	2022	2023	2024
Verksamhetens nettokostnader, ink löneök	-634 542	-657 772	-671 822	-685 072
Avskrivningar	-29 631	-29 631	-29 631	-29 631
Verksamhetens nettokostnader	**-664 173**	**-687 403**	**-701 453**	**-714 703**
Skatteintäkter	401 650	416 528	424 245	432 926
Välfärdsmiljarder	0	0	0	0
Statsbidrag	278 605	285 959	284 990	286 956
Fastighetsavgift	19 734	19 544	19 544	19 544
Summa skatteintäkter och statsbidrag	**699 989**	**722 031**	**728 779**	**739 426**
Verksamhetens resultat	**35 816**	**34 628**	**27 326**	**24 723**
Finansnetto*	-7 000	-6 500	-6 500	-6 500
Resultat efter finansiella poster	**28 816**	**28 128**	**20 826**	**18 223**
Extraordinära intäkter	0	0	0	0
Extraordinära kostnader	0	0	0	0
Årets resultat	**28 816**	**28 128**	**20 826**	**18 223**
Ospecificerad effektivisering	0	0	3 484	6 659
i %	0,0%	0,0%	0,5%	1,0%
ÅRETS JUSTERADE RESULTAT	**28 816**	**28 128**	**24 310**	**24 882**
Årligt resultat på minst 2 % av skatter och stadsbidrag	4,12%	3,90%	3,34%	3,37%

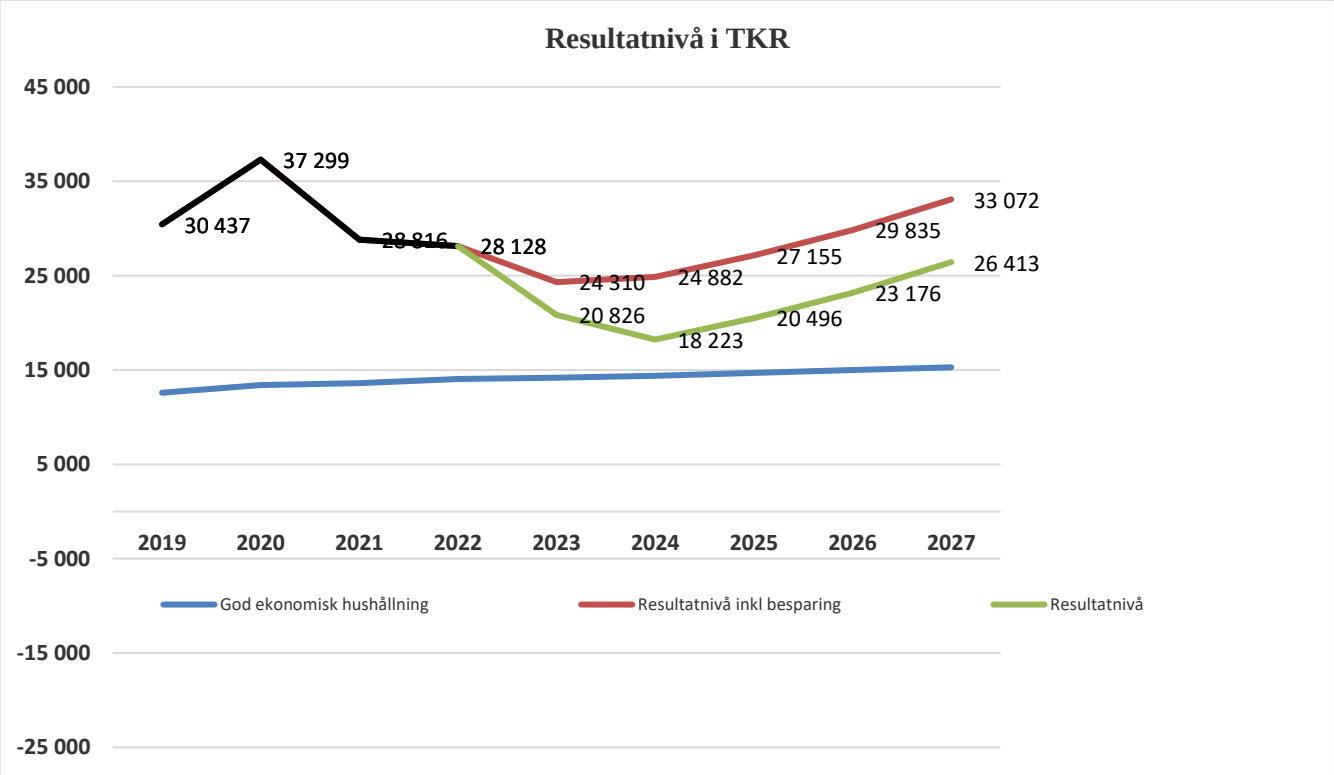

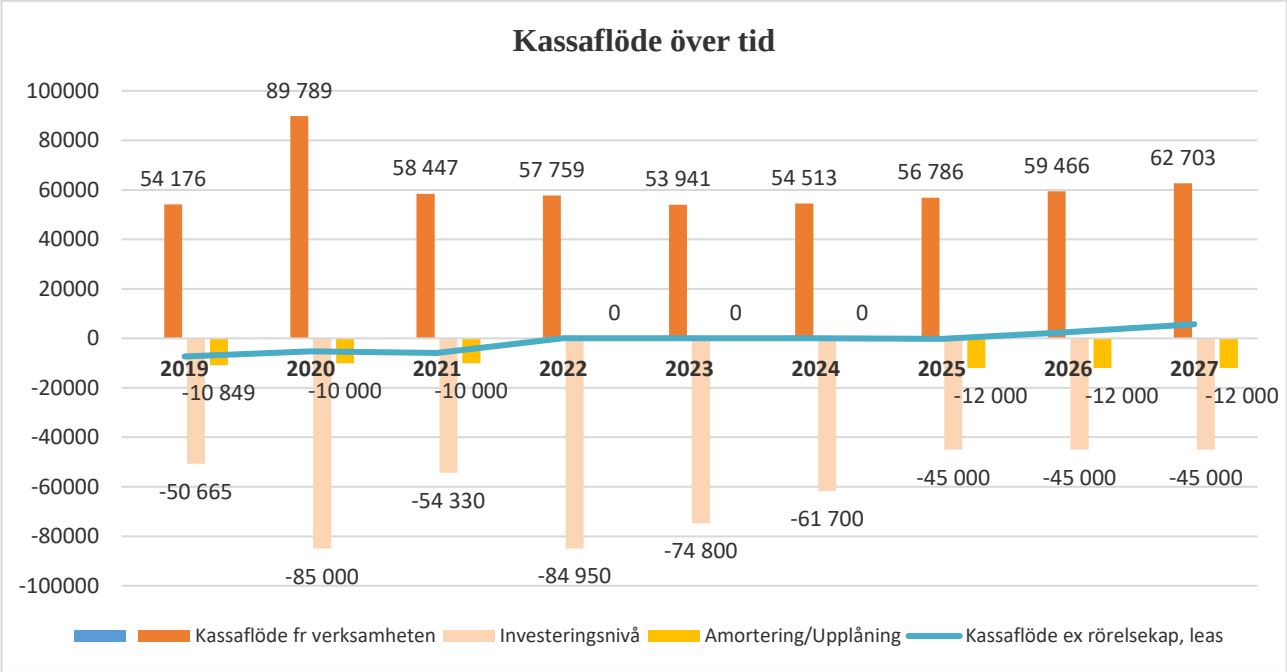

Kassaflöde	**2022**	**2023**	**2024**
Årets resultat före besparing	28 128	20 826	18 223
Ospecificerad effektivisering	0	3 484	6 659
Avskrivningar m.m	29 631	29 631	29 631
Förändring rörelsekapital			
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**57 759**	**53 941**	**54 513**
Investeringsverksamhet (egen flik)	-84 950	-74 800	-61 700
Kassaflöde efter investeringsverksamhet	**-27 191**	**-20 859**	**-7 187**
Förändring av finansiell skuld (leasing)	0	0	0
Amortering			
Upplåning	30 000	20 000	10 000
Kassaflöde efter finansieringsverksamhet	**2 809**	**-859**	**2 813**

INVESTERINGSBUDGET	2022	2023	2024
Samhällsbyggnadskontoret	**250**	**250**	**250**
IT-kontoret	**900**	**900**	**900**
Räddningstjänst	**7 400**	**400**	**400**
Konst och utsmyckning	**300**	**300**	**300**
Landsbygdsutveckling	**2 300**	**3 050**	**450**
Omgivning & fritid (Lekpark, badplats, minnespark etc.)	450	450	450
Skärgården	1 850	2 600	
Teknik	**66 000**	**61 000**	**50 500**
Teknik Fastigheter	**46 000**	**41 000**	**30 500**
Skolstruktur	20 000	17 000	10 000
Projektering Klippan	2 500	6 000	5 000
Hälsocentralen	1 000		
Gränsvallen	6 500	2 500	
Fastigheter övrigt	10 000	10 000	10 000
Utveckling strandområdet/minigolfbana/EU park	1 000	500	500
Belysningspunkter	1 000	1 000	1 000
Utemiljöer	2 000	2 000	2 000
GC Vägar	1 000	1 000	1 000
Projektering stenarm/kvarnar	1 000	1 000	1 000
Teknik Vägar	**10 000**	**10 000**	**10 000**
Vägar övrigt	10 000	10 000	10 000
Teknik VA (Taxefinansierat)	**10 000**	**10 000**	**10 000**
Reinvesteringar	10 000	10 000	10 000
<u>Övriga investeringar</u>	**2 900**	**500**	**500**
Samverkan Tornio	500	500	500
Stadsvandrings app	600		
Resecentrum järnväg	1 800		
Barn och Ungdomsnämnden	**2 400**	**2 400**	**2 400**
Kukkola kulturby	300	300	300
Investeringar BUN	2 100	2 100	2 100
Socialnämnden	**2 500**	**6 000**	**6 000**
Investeringar SOC	1 000	1 000	1 000
Äldreboende inventarier KF 24/2		5 000	5 000
Välfärdsteknik	1 500		
INVESTERINGAR TOTALT	**84 950**	**74 800**	**61 700**